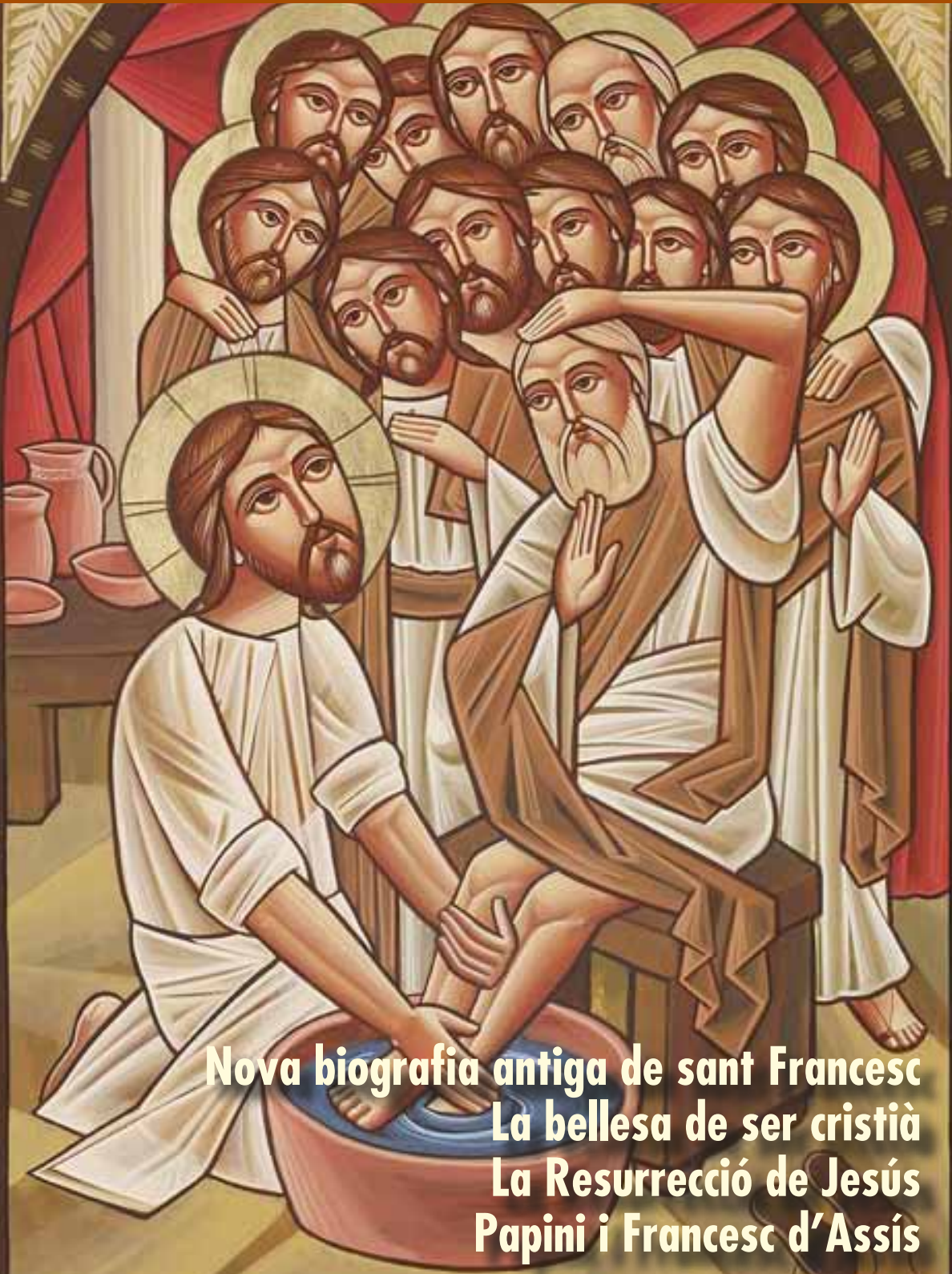
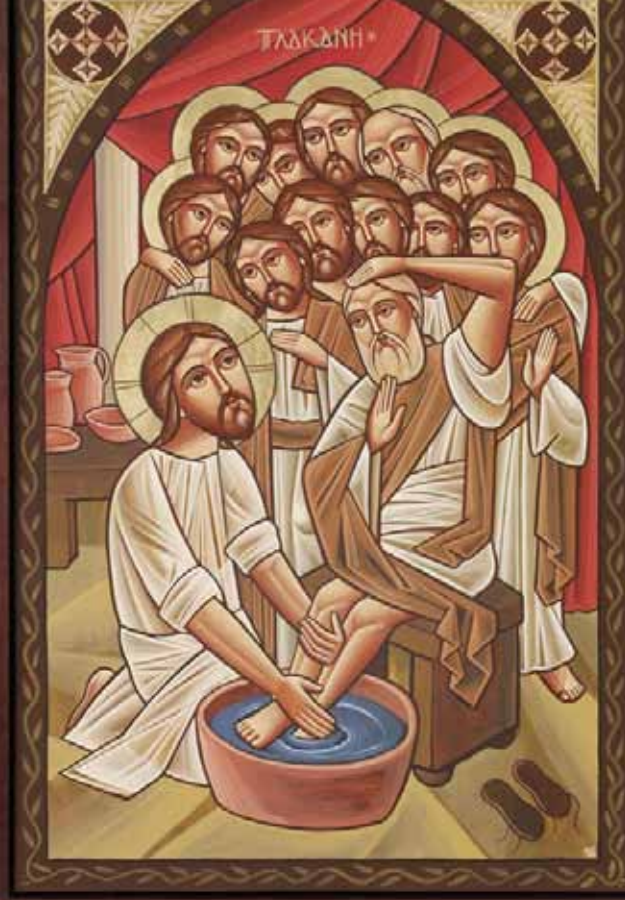

CATALUNYA FRANCISCANA

ANY LI - NÚM. 249 - MAIG-AGOST DE 2015

**Nova biografia antiga de sant Francesc
La bellesa de ser cristià
La Resurrecció de Jesús
Papini i Francesc d'Assís**

ÍNDEX

EDITORIAL

PETIT MIRACLE

Josep Manuel Vallejo

49

ESPAI FRANCISCÀ

Articles

NOVA BIOGRAFIA ANTIGA DE SANT FRANCESC

Jacques Dalarun

50

AMB ULLS DE FRARE

Jesús Romero

54

EL RELIGIÓS BO I EL VANITÓS

Remei Garcia

60

LA BELLESA DEL CRISTIÀ

Miquel Oliveras

62

ELS SOFRENTS ENS SALVEN

Lorenç Sagalés

72

SEMINARI DE FRANCISCANISME

Josep Manuel Vallejo

74

ESPAI CENTRAL: RECERCA 61

PAPINI ES TROBA AMB FRANCESC D'ASSÍS

Frederic Raurell

ESPAI BÍBLIC – TEOLÒGIC

LA RESURRECCIÓ DE JESÚS

Josep Manuel Vallejo

77

NECROLÒGICA

ANTONI LÈCERA BANACLOCHS

Joan Botam

87

LLIBRES

ELS TESTAMENTS DELS DOTZE PATRIARQUES

Enric Cortès

89

EL CÁNTICO DEL HERMANO SOL

Carlo Paolazzi

93

JESÚS EN LA CARTA ALS HEBREUS

Jordi Cervera

93

FRANCESC D'ASSIS A CATALUNYA

Facultat de Teologia

94

HE TINGUT UN SOMNI

Marc Vilarassau

94

EDITA:

Caputxins de Catalunya i Balears
www.caputxins.cat

DIRECTOR:

Josep Manuel Vallejo

CONSELL DE REDACCIÓ:

Montse Andreu
Enric Emo
Jesús Romero
Gemma Cervera
Marta Palau
Anna González

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Esteve Fornaguera
Avda. Diagonal, 450
08006 Barcelona
Telèfon 934 161 812

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

Normal: 20 €
De suport: 30 € per amunt

EDITORIAL

PETIT MIRACLE

FRA JOSEP MANUEL

Encara que els nostres contemporanis no hi creguin gaire, recentment s'ha produït un petit miracle en l'àmbit dels estudis franciscans. S'ha descobert una nova biografia de sant Francesc del segle XIII, en una subhasta als Estats Units. L'artífex ha estat Jacques Dalarun, a través de la Biblioteca Nacional de França. De l'aportació d'aquest conegut franciscanista, que va participar en les Jornades d'Estudis Franciscans (juny 2015) organitzades per la Família Franciscana de Catalunya, en donem ampla notícia en aquest número.

El Cristianisme és un enamorament i es contagia per seducció, per la fascinació que produeix en les ànimes sensibles. Per

això el tema de la bellesa li és consubstancial, no una simple estètica de formes externes sinó una bellesa plena de bondat i de veritat. Aquest és el tema que ens presenta en Miquel Oliveras en l'article "La bellesa del cristià", que conté la conferència que va pronunciar en el marc de l'assemblea anual de l'OFS de Catalunya a Sant Feliu de Guíxols.

Giovanni Papini fou un intel·lectual remarcable de la Itàlia d'inicis del segle XX que va experimentar una sorprenent conversió a la fe cristiana. Fra Frederic Raurell ens narra el paper que hi va tenir en la seva vida la coneixença de Francesc d'Assís.

NOVA BIOGRAFIA ANTIGA DE SANT FRANCESC

A CÀRREC DE JACQUES DALARUN

Recentment s'ha descobert un manuscrit d'entre el 1232-33 que conté una vida de sant Francesc inèdita, redactada per Tomàs de Celano¹, que s'ha de situar entre la primera (1228) i la segona de Celano (1247) durant el generalat de fra Elies (1232-1239).

Jacques Dalarun², expert franciscanista, ha tingut accés al manuscrit i ha publicat una traducció francesa amb una extensa introducció a les Éditions Franciscaines 2015.

Invitat per la Família Franciscana de Catalunya, i en el marc de les XXV Jornades d'Estudis Franciscans (juny 2015) celebrades al monestir de Pedralbes, va pronunciar una brillant conferència on presentà el text tot explicant-ne les característiques i el contingut. En aquest escrit us presentem un resum de la seva intervenció³.

1. Tomàs de Celano és el primer biògraf de sant Francesc. Per encàrrec del papa Gregori IX redactà el 1228, dos anys després de la mort del sant, l'anomenada Primera de Celano.
2. És historiador medieval i professor a París i Bolonya, ha estudiat l'eremitisme a França en els segles XI-XII, sobretot la figura de Robert d'Arbrissel, i és especialista en l'anomenada «qüestió franciscana» que estudia la relació i diferències entre les diverses fonts franciscanes. Sobre aquest tema té un llibre en castellà a la Col·lecció Hermano Francisco, 35: *La malaventura de Francisco de Asís*, Ed. Arantzazu, Guipúzcoa 1998.
3. El text complet el poden demanar a: conselldeiaics@caputxins.cat

La present biografia és com un condensat de la primera vida de Celano, redactada a petició del ministre general Fra Elies. És un volumet de petites dimensions (120x82mm), segurament a ús d'un fratre menor, per portar a la butxaca i meditar pel camí.

Segons Dalarun, *La vida del nostre benaurat pare Francesc*, que així és anomenada per Celano, ha influenciat directament la *Llegenda dels Tres Companys* i especialment el *Memorial* de Tomàs de Celano, l'anomenada 2^a de Celano.

¿Què aporta de nou al que ja sabem per les altres biografies?

La nova biografia retrobada no és sols un resum de la 1a. de Celano sinó també una actualització. Així, per exemple, apareix el trasllat del cos de sant Francesc de l'església de sant Jordi a la nova Basílica de sant Francesc (25 maig 1230) que no podia aparèixer en la biografia anterior del 1228. Es fa al·lusió a la canonització d'Antoni de Pàdua, i un elogi de Joan Parenti, ministre general del 1227 al 1232. Hi apareixen també trenta-tres nous miracles pòstums de sant Francesc que no consten en l'anterior biografia.

Una sèrie de nous episodis es relacionen amb la pobresa. Un d'ells, que no han reproduït les biografies posteriors, i constitueix una novetat absoluta, descriu la vestimenta de Francesc (§60):

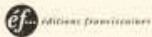
«...Era molt humil, conformant-se en tot als pobres. La túnica amb la que vestia que duia a la manera dels pobres i compartia sovint amb ells, l'apedaçava

JACQUES DALARUN

La Vie retrouvée de François d'Assise

Sources franciscaines

no amb fil, sinó amb l'escorça d'arbres o de plantes...»

Aquest vestit en part vegetal, està en estreta consonància amb l'hàbitat de Francesc, sovint descrit en *La Compilació d'Assís* (Llegenda de Perusa): cabanes abandonades fetes de branques i joncs. En ambdós casos la connotació social és clara per als lectors i oients del segle XIII: identifiquen immediatament l'hàbitat i el vestit típic dels jornalers agrícoles, temporers itinerants preu fet en recerca d'un treball que, al preu de la seva suor, els mantindrà al fil de la supervivència.

Una altra anècdota, represa a la vegada a *La Compilació d'Assís* i al *Memorial*, però de forma molt més teatral, posa en

escena a Francesc en un eremitori (§28):

«Un dia, en un eremitori, uns frares prepararen una taula bastant pobra, però amb més cura que de costum. En veure-la el benaurat pare, gement en veu alta, es posà a dir que aquesta taula no era la dels pobres, sinó la dels rics. Refugiant-se en un racó de la casa, s'assequé a terra i, com patint apartat dels altres, demanà almoïna.»

Sens dubte, la novetat més eloqüent sobre el tema de la pobresa és l'episodi de la basílica de sant Pere, que ja era conegut per la *Llegenda dels Tres Companys 10*:

«Transformat per la gràcia divina, però usant encara vestits mundans, desitjava passar per alguna ciutat on, no essent reconegut, pogués despullar-se de la seva roba i canviar-la amb la d'algun pobre. D'aquesta manera intentava fer-se captaire per amor de Déu.

I esdevingué que en aquell temps anà com a pelegrí a Roma. En entrar a l'església de sant Pere, s'adonà que les ofertes dels fidels eren molt mediocres i es digué a si mateix: "El Príncep dels apòstols cal que sigui honorat amb magnificència. ¿Com és que s'ofereixen almoïnes tan escarransides en l'església on reposa el seu cos?" Tot seguit, amb un ímpetu de fervor, ficà la mà a la butxaca, escorcollà, va treure totes les monedes que duïa i les llançà per terra, sobre els graons que rodejaven l'altar. Fou tanta la fressa que feren en rodolar, que tots els presents es meravellaven de tan gran generositat.

Després sortí i va canviar d'amagat la seva roba amb els parracs d'un pobre home que demanava almoïna a les portes de l'església. A les escales de la basílica –com els altres pobres– captava almoïna en francès; li agradava parlar aquesta llengua, encara que no la parlava correctament. Finalment, deixà els parracs del pobre i es vestí de nou amb la seva roba per tornar a Assís.

Des d'aleshores demanava al Senyor que li indiqués el camí. A ningú no manifestava el seu secret, i pel que fa al seu capteniment no consultava sinó Déu, que a poc a poc dirigia els seus passos, i rarament acudia al bisbe d'Assís. De fet, en aquella època no veia en ningú la veritable pobresa, la qual ell desitjava més que totes les coses d'aquest món i en la qual volia viure i morir».

Veiem que la *Llegenda dels Tres Companys* fa tota una novel·la de l'episodi. Interessa mostrar que Francesc, fins i tot estant encara en el segle, està ja compromès en un projecte de santificació i se'n

va a Roma en pelegrinatge, per suggerir la idea d'una conversió en germen, d'una trajectòria progressiva envers la santedat. Tot això contribueix –ho comprenem ara– a esmoreir el xoc de la misèria, tal com Francesc ho sent en la redacció més autèntica, més saborosa i més profunda de la *Vida Retrobada* (§61).

«...Vivint encara en el segle, arribà a Roma com a comerciant entre comerciants, veié nombrosos mendicants i pobres que estaven a prop de la basílica del benaurat Pere, com de costum. Compadint-se de la seva sort i volent experimentar llurs misèries per saber si ell mateix pogués també suportar-les per una vegada, d'amagat dels seus companys, es tragué els seus vestits i es revestí dels vestits trencats i repugnants dels pobres. Situant-se enmig d'ells, s'assegué i, joiós, menjà tot mendicant entre ells. Deia, en efecte, que no havia menjat mai res més deliciós...»

El llatí és lluminós, amb una formulació que semblaria quasi moderna: *volens miseras experiri*.

No solament compadir, ni tant sols consolar, sinó compartir una condició real, tot fent-ne experiència física.

Dalarun està ben convençut que aquests episodis, fins ara desconeguts, no sorgeixen per atzar sota la ploma de Tomàs de Celano després de 1232. Mentre ingressen cada cop més germans clergues i acadèmics en l'Orde, l'hagiògraf, certament d'acord amb el germà ministre fra Elies i una part dels companys més propers de la fraternitat originària, vol recordar que la pobresa franciscana no és una postura espiritual o una figura simbòlica: la dels intel·lectuals que viuen en convents

cada cop més còmodes, rellevats de qualsevol tasca material pels germans laics que els serveixen, envoltats de llibres que, sens dubte no els pertanyen en propietat, però que costarien una petita fortuna als vertaders pobres. Hi ha consideracions polítiques en aquesta recuperació de la memòria. Dalarun segueix convençut que aquests episodis estan fonamentats històricament, que Francesc realment els ha viscut, que uns companys els recorden oportunament i els relaten a Tomàs de Celano perquè els canvis en l'Orde els semblaven una traïció al missatge rebut del seu mestre, en paraules i més encara, en fets».

En conjunt, aquesta nova biografia és en realitat una reducció en el sentit teològic del terme *reductio ad Christum*, reducció a l'essencial. Els nous qualificatius de Francesc en la nova *Vida Retrobada* ho proven: «Amic de Crist», «servidor de Crist», «portastendard de Crist», «sant de Crist». I és per això que la *Vida del nostre benaurat pare Francesc* apareix més d'una vegada com el laboratori de la *Llegenda Maior* de Bonaventura.

Accés al text:

- El text llatí es pot consultar per internet al lloc Gallica del web de la Biblioteca Nacional de França (<http://gallica.bnf.fr>).
- Jacques Dalarun ha traduït al francès el text llatí a *La Vie Retrouvée de François d'Assise*, Ed. Franciscaines, Paris 2015.
- La traducció al castellà, editada per Arantzazu, sortirà abans que acabi l'any 2015.
- La revista *Analecta Bollandiana* del mes de juny 2015 conté l'edició llatina amb

paral·lels dels manuscrits fragmentaris que ja existien, variants i fonts.

- Una altra versió francesa amb notes i concordances amb les altres biografies primitives de Francesc apareixerà a la revista *Études Franciscaines* el desembre de 2015.
- El manuscrit on s'ha trobat aquesta vida de Francesc, contenia altres escrits: una còpia de la Regla de 1223 (R. Butllada), el text de les Admonicions més antic que es coneix, i un comentari al Parenostre.

Tot un tresor del que els investigadors podran treure, en els propers anys, joies impensades.

AMB ULLS DE FRARE

FRA JESÚS ROMERO

Se'm demana donar un testimoniatge des de la meua perspectiva de frare, per tant, de consagrat. És per això que he volgut donar el meu testimoniatge emmarcant-lo també dins d'aquest Any de la Vida Consagrada. Intentaré explicar-vos, doncs, què visc com a frare, quins són els aspectes que em van ajudant a treballar i viure aquesta vida consagrada. I per fer això m'he ajudat d'un fulletó que ens va arribar fa uns mesos. És un fulletó dels frares caputxins d'Irlanda, que porta per títol: «Pregueu amb nosaltres per les vocacions». I ells s'han inventat cinc misteris, que anomenen «Els misteris evangèlics per a les vocacions». Si us sembla ho farem d'aquesta manera: us parlaré d'aquests cinc misteris tot introduint-los amb el text evangèlic corresponent que els caputxins d'Irlanda han pensat i des d'aquí construiré el meu testimoniatge de com aquests misteris m'ajuden a treballar la meua vida com a frare, com a religiós.

Començo pel primer misteri, doncs, el que ells anomenen el *Misteri d'Atracció* i que jo he batejat amb un altre nom: el *Misteri de Seducció*. El text és el de **Joan 1,37-39**: *Quan aquells dos deixebles el sentiren parlar així, van seguir Jesús. Jesús es girà i, en veure que el seguien, els preguntà: "Què busqueu?" Ells li digueren: "Rabí -que vol dir "mestre"-, on t'estàs?". Els respon: "Veniu i ho veureu". Ells hi anaren, veieren on s'estava i es quedaren amb ell aquell dia. Eren cap a les quatre de la tarda.*

Jo voldria subratllar aquest «Veniu i ho veureu». En la vida religiosa, la vida consagrada, la vida com a frare a la qual Déu m'ha cridat i m'hi sento cridat, hi ha abans de tot aquesta primera paraula que atrau

perquè la Paraula de Jesús, escoltada, mai no deixa indiferent. Pot donar-se que un passi de la Paraula de Déu, que giri cua davant la seva interpel·lació, però el fet de passar ja és una reacció a aquesta Paraula, una resposta. Per tant, vol dir que aquesta Paraula ha fet un «rau-rau» dintre, ha pogut provocar un munt de coses, una reacció. És bo que vagi provocant en un mateix aquesta atracció, aquesta seducció. És com el que li passava a sant Francesc d'Assís, que no buscava Déu en un principi, però Déu s'entestava a cercar-lo a ell. Jo crec que Déu s'entesta, és molt tossut i ens vol buscar a cadascú de nosaltres. Hi ha, doncs, aquesta **paraula que atrau**.

A la vegada, però, és una **paraula que convida**: «Veniu i ho veureu». La vida religiosa és anar escoltant aquesta paraula, anar acceptant aquesta invitació que Déu ens va fent una i una altra vegada. És un Déu que s'entesta a fer comunió amb nosaltres, a convidar-nos. I això penso que també és important en la vida religiosa, cultivar aquest aspecte: ser capaç d'acollir aquest misteri de l'atracció, de la seducció d'un Déu que ens parla.

Per tot això, una cosa que un frare ha d'anar aprenent sempre, però sobretot els primers anys, és saber fer silenci per poder escoltar i respondre a aquesta Paraula que ens arriba, per poder respondre sobretot a aquesta pregunta que fa Jesús als deixebles: «Què busqueu?». Cal prendre'ns seriosament aquesta pregunta que el mateix Déu ens fa a nosaltres: «Què busqueu?». És una mica com la pregunta de Déu a Adam en el Paradís: «On ets?» que esdevé una pregunta *existencial*. Déu ja sabia on era amagat Adam. Déu, quan ens demana això, no és perquè Ell no sàpiga on som,

és perquè nosaltres obrim els ulls i ens fem presents a la nostra realitat, perquè sapiguem veure on som, on ens trobem de veritat. És una crida que Déu ens fa a trepitjar de peus a terra, a estar oberts al misteri de l'atracció, de la seducció.

El segon misteri és el *Misteri de Coratge*. El text, de **Mt 14**, fa: *Jesús els digué: "Coratge! Sóc jo. No tingueu por!". Pere li contestà: "Senyor, si ets tu, mana'm que vingui caminant sobre l'aigua". Jesús li digué: "Vine". Pere baixà de la barca, es posà a caminar sobre l'aigua i anà cap a Jesús. Però en veure que el vent era fort, es va espantar. Llavors començà d'enfonsar-se i cridà: "Senyor, salva'm!". A l'instant, Jesús estengué la mà i va agafar-lo tot dient-li: "Home de poca fe! Per què has dubtat?"*.

Subratllo aquest «Coratge! Sóc jo. No tingueu por!». De dubtes, de foscor, de por també n'hi ha a la vida religiosa, a la vida consagrada. La vida de frare no és una vida a la que se li estalvien totes aquestes situacions de dubte, de por o de fos-

posant a prova. Dubte, fosc i por, hi són també a la vida consagrada, no hi són només a fora. No ens creguem pas que ser frare o monja és viure una vida regalada. Per això crec que hi ha aquesta imatge de la tempesta en el text de Mateu. Aquesta barca representa tradicionalment la barca de l'Església que va creuant aquesta tempesta que, a la vegada, és la imatge o el símbol d'aquest món contrari a les coses de Déu, que vol enfonsar aquesta barca.

Però no només em fa pensar en l'Església. En aquests dies, quan llegim les notícies penso que és fàcil pensar en l'Església representada pels germans perseguits, allà on és tan evident aquesta persecució com ara a Síria, o a l'Iraq, allà on és tan evident aquest món contrari al món de Déu. Els germans estan

cor. A vegades hi ha circumstàncies que a un, encara, el fan llevar-se pel matí i dir: «I tu, què fas aquí? Sí, sóc aquí, això és un convent, sóc a Arenys!». Alguna vegada em passa, no molt, però em passa. És el dubte o aquesta subtil temptació de dir: «I tu, què fas aquí? Tu t'has vist? Tu què fas sent religiós quan estaries molt bé fent una professió qualsevol? Què hi pintes aquí?». Aquesta temptació apareix més d'una vegada i, amb els problemes, amb el frec a frec del dia a dia de la vida comunitària, on no tot són flors i violes perquè tots som fills de la nostra mare... et va

de veritat passant per una tempesta que no se sap com ni quan acabarà, de fet ja veiem que molts acaben essent màrtirs. Amb tot, sovint, un pot pensar que això passa molt lluny de casa. Crec, però, que aquesta crida a tenir coratge també serveix per a **les meves pròpies tempestes**. Jo no sempre m'aixeco, com es diu col·loquialment, amb el peu dret, no sempre em sento bé anímicament parlant. A vegades és un frare el qui em fa mal o em fereix amb la seva paraula o jo crec que m'ha ofès. A vegades el qui fereix, conscientment o inconscientment, a l'altre

sóc jo. I això a vegades és símptoma, precisament, que en mi hi ha coses mal païdes, històries del passat no resoltes, ferides encara obertes... Cadascú arriba a la vida religiosa amb la seva història. La importància d'aquest text que ens diu de tenir coratge, penso, és que ens demana d'encarar la meva realitat, la meva història, on també hi ha tempestes. Em cal acollir també aquest *Misteri de Coratge* sabent escoltar aquesta veu de Jesús que, malgrat arribi enmig de la tempesta, es converteix en el far que guia, encara que aquest Jesús em sembli un fantasma, difícil de reconèixer a primer cop d'ull, però, a la fi, un Jesús que se'l veu i és una llum en aquella foscor. Ens pot semblar un fantasma, però no ho és.

El tercer és el *Misteri de Compassió*. El text també el trobem a **Mateu 14**: *Quan Jesús va rebre la notícia, es retirà d'allí en una barca tot sol cap a un lloc despoblada. Però així que la gent ho va saber, el seguiren a peu des de les seves poblacions. Quan desembarcà veié una gran gentada, se'n compadí i va curar els seus malalts.* Jo subratllo aquest verset: «Veié una gran gentada, se'n compadí i va curar els seus malalts». Jesús és aquell que està trasbalsat per la mort de Joan de qui sabem que estimava i que probablement era un familiar més o menys proper. Suposo que també el trasbalsava comprovar què li podia esperar a una persona que predicava Déu, que feia les obres de Déu. A Joan el decapiten, ja ho sabem, per parlar massa clar fins i tot davant del rei Herodes.

Malgrat aquest trasbals, i enmig d'aquest trasbals, Jesús apareix com aquell que es veu sol·licitat per la gent i que no defuig aquesta sol·licitació. El meu testimoniatge com a religiós passa per intentar també d'acollir aquest *Misteri de Compassió*, de no mirar-me a mi mateix, de no estar sempre mirant-me el melic, sinó també de

saber aparcar les coses que jo em penso que són tant importants per a mi i acollir aquell pobre, aquell germà, aquella persona que em sol·licita i que em demana un moment d'atenció, d'escolta... Ser religiós és saber acollir, tenir aquestes entranyes de misericòrdia que tenia Jesús.

Les entranyes de misericòrdia de Jesús esdevenen una escola del *patir amb els altres*. Això és el que vol dir «compassió», saber *com-patir*, fer nostre el patiment i la passió dels altres. Tenir aquestes entranyes de misericòrdia és el treball de la vida religiosa, el meu treball personal si sóc un consagrat o consagrada. És fer-me ressò del que diu sant Pau al capítol 2 de la Carta als Filipencs: *Tingueu els mateixos sentiments que tingué Jesucrist*. El *Misteri de Compassió* és entrar en aquesta escola cada dia per aprendre a ser com Jesús.

El quart misteri és el *Misteri de Missió*. Aquí prenem un text de l'evangeli de **Lluc 10**: *Després d'això, el Senyor en designà uns altres setanta-dos i els envià de dos en dos perquè anessin davant seu a cada poble i a cada lloc per on ell mateix havia de passar. Els deia: "La collita és abundant però els segadors són pocs. Pregueu, doncs, a l'amo dels sembrats que envii segadors als seus sembrats".* I jo subratllo aquí, en aquest *Misteri de la Missió*, no tant la crida a la missió, a sortir de nosaltres mateixos, de comunicar aquesta bona nova als altres (que també); sinó la manera de fer-ho: «Els envià de dos en dos».

Per què en designà setanta-dos i no vuitanta-tres? La tradició diu que aquí l'Evangelista vol fer referència al nombre de països pagans tal i com el judaisme ho entenia llegint la llista de **Gènesi 10** (que en la versió hebrea diu 70; en la versió grega, que era l'emprada pels primers cristians, diu 72). Per tant, ja trobem que l'Evangelista Lluc (l'únic que parla d'aquesta missió diferent de la donada

Per tant, per a Lluç, predicar Jesús no és només la tasca d'uns quants (els Dotze), sinó de més gent. Fixant-nos en això, crec que podem dir, doncs, que aquesta missió no és només una tasca de la vida religiosa, és una crida feta a tots nosaltres. Però acollint aquesta missió, aquesta tasca que Déu em mana de fer, com a frare que sóc, hi trobo un altre matís. Tot i que és **tot el poble de Déu** el qui rep aquest manament, aquesta comissió, aquest anar-hi **de dos en dos** em recorda que és una tasca compartida. Jo no sóc l'amo de l'Evangeli, jo no sóc l'amo de les bones notícies. El Senyor és Jesús. No em puc erigir com l'únic capacitat per fer-ho, perquè això subtilment em pot portar a un error fatal: acabar predicant-me a mi mateix, en lloc de predicar Jesús. Anar de dos en dos és important. Recordar que la nostra tasca és una tasca compartida, no és només la meva tasca, no és només la tasca de fra Jesús... És la tasca de tots nosaltres, cadascú hi aporta els dons i talents que Déu li ha donat per a aquest ministeri.

Recordar que és una tasca compartida em recorda també una altra cosa: sóc limitat. Jo

uns capítols abans als Dotze) té en ment l'extensió de l'evangeli entre els pagans, no només entre els jueus. I la missió és preparar la rebuda de Jesús («... i els envià de dos en dos perquè anessin davant seu a cada poble i a cada lloc per on ell mateix havia de passar»).

no hi arribo a tot arreu. Jo tinc uns dons i faig el que puc amb aquests i, a vegades, passa que un no sap quins dons té i és més fàcil que te'ls vegin els altres que veure'ls un mateix. Però tots en tenim, tots tenim algun do, i aquest do és per posar-lo a treballar. Santa Clara treballava no per

guanyar diners, sinó per compartir amb els altres el guany del seu treball. Els dons són per compartir. La nostra tasca compartida és portar aquesta Bona Notícia de l'Amor de Déu als altres.

Torno a recordar, però, que Jesús els envià «perquè anessin davant seu a cada poble i a cada lloc per on ell mateix havia de passar». Això ens recorda que som precursors d'aquest Jesús. No sé si som massa conscients que nosaltres també som enviats com a precursors de Jesús perquè, justament, la manera de portar Jesús a la gent és a través de la nostra predicació, i no només amb el que diem sinó amb el que som, amb el que vivim, amb les nostres obres... Quina feina més bonica tenim: la de ser precursors del Messies! I quina importància la de no predicar-nos a nosaltres mateixos sinó de predicar només Jesús!

I arribem al cinquè i darrer misteri: el *Misteri d'Amor*, al qual jo hi afegeixo: i de *Reconciliació*. El text de l'Evangeli és ara de **Joan 21**: *Li pregunta Jesús per tercera vegada: "Simó, fill de Joan, m'estimes?". Pere es va entristir que Jesús li preguntés per tercera vegada si l'estimava, i li respongué: "Senyor, tu ho saps tot, ja ho saps que t'estimo". Li diu Jesús: "Pastura les meves ovelles. En veritat, en veritat t'ho dic: Quan eres jove et cenyies tu mateix i anaves on volies, però quan siguis vell obriràs els braços i un altre et cenyirà per portar-te allà on no vols". Jesús va dir això per indicar amb quina mort Pere havia de glorificar Déu. Després d'aquestes paraules Jesús va afegir: "Segueix-me". I em quedo amb aquest «Segueix-me».*

He començat per una veu que sedueix i atrau. Acabo amb una veu que ens arriba fins quan hem marrat el camí. Aquesta veu li arriba a Pere quan ha plorat amargament la seva traïció de Jesús. Però eren llàgrimes que construïen, no eren llàgrimes

que destruïen. I Jesús mateix arriba a aquest Pere que ha marrat el camí, que ha traït al Mestre, donant-li l'oportunitat de tornar a començar, com ens la dóna tantes vegades a cadascú de nosaltres.

Una veu que ens arriba fins quan hem marrat el camí. Un Déu que no et deixa abandonat a la teva sort. Un es pot sentir abandonat, com perdut, quan pensa que ha fallat, i a la vida religiosa hi ha moltes ocasions per pensar que un ha fallat, que no ha fet bé les coses, que no ha estat coherent. Un es pot anar a dormir més d'una vegada pensant: «Això que he fet, ¿ha valgut la pena? ¿De veritat he pogut transmetre allò que penso que és important? En aquesta situació d'avui, ¿no hauria d'haver posat més caritat, més interès?». I un acaba dient això al final: «Ho deixo en mans de Déu, Ell coneix la meva feblesa i el que hi ha en el meu cor». Però és important recordar en tota vida cristiana aquest *Misteri d'Amor i de Reconciliació*: un Déu que arriba per aixecar-te quan més malament et sents, quan creus que no hi ha sortida ni perdó. I que, després d'això, ens torna a cridar a sortir de nosaltres mateixos. Aquí vull recordar el lema de l'Exèrcit de Salvació que a mi sempre m'ha sobtat. L'Exèrcit de Salvació és un moviment que va néixer al si de les esglésies metodistes, homes i dones que van vestits de militars i que porten a la solapa «SS», que vol dir «salvats per a salvar». Aquesta és la nostra missió, que ens puguem sentir salvats per a salvar, però no perquè nosaltres siguem uns messies, sinó perquè justament havent tastat aquest Déu que ens ha salvat, puguem dir als altres també **com és de bo el Déu que ens salva**.

Cinc misteris... cinc camins per anar desgranant com qui fa el rosari... com qui desgrana a cops d'aprenentatge, de servei, la vida... és el rosari de la vocació, del «Sí» a la veu dolça i seductora del Déu que ens crida.

"EL RELIGIÓS BO I EL VANITÓS"

REMEI GARCIA

Admonició 20

Benaurat aquell religiós que no té goig i alegria sinó en les paraules santíssimes i en les obres del Senyor, i amb elles condueix els homes a l'amor de Déu...

Convé rellegir bé aquesta Admonició i fer un examen de consciència per examinar-nos la nostra vida de cada dia.

Podríem definir aquesta amonestació del *Pobrissó d'Assís* com una crida a la interioritat, crida a escoltar el Senyor i les seves santes paraules.

S'inicia amb una benaurança (*benaurat aquell...*) i s'acaba amb un ai: *Ai d'aquell religiós que no reté en el seu cor els béns que el Senyor li atorga, i no els mostra als altres en obres...* Aquí es descriuen dos comportaments que xoquen entre si: el del prudent que sap ponderar sàviament allò que ha de dir, que sap callar i mantenir-se en el silenci quan cal, i el del vanitós que parla pels descosits, que s'enfila en discussions i xerrameques ocioses i vanes.

Una de les qualitats que caracteritza l'espiritualitat franciscana és la joia. El primer biògraf de Francesc, Celano, respecte a la joia, deia que *el Sant buscava viure sempre amb joia al cor, conservant la unció de l'esperit amb l'oli de l'alegria. Evitava amb summa diligència la malenconia, el pitjor de tots els mals; tant,*

que a penes el sentia infiltrar-se en la seva ànima, corria prest a la pregària (2 Cel 88,125). Deia Djlal-on-Dîn Rumí, en les seves Odes místiques, que un cor trist no és veritablement un cor, ja que no té la llibertat completa que es necessita per a

ser un veritable cor, o sigui, per a poder estimar desinteressadament.

L'angoixa, la tristesa, la malenconia, segons Francesc, destrueixen la joia de viure. D'aquí que el franciscà ha de ser l'home de la confiança i de l'optimisme, de l'esperança, el missatger de la joia, perquè **Déu és joia! Perquè la mateixa vida és joia! És fe!**

I el lloc on es viu aquesta dimensió de joia és la fraternitat: *No convé que el servent de Déu es mostri davant dels altres deprimat i amb el rostre trist* (LegP 120). Francesc vol que els seus germans es mostrin sempre joiosos, alegres davant dels altres, ja que és la manera d'actualitzar, de **fer present la salvació de Déu en nosaltres: si som salvats, la nostra vida ha d'ésser un cant de joia, una exultança curulla d'amor. La joia neix d'una actitud profunda, íntima i serena.**

Efectivament, com més escoltem les paraules del Senyor, més creix en nosaltres el sentit d'una coresponsabilitat evangèlica, d'una vida formada sota el guiatge de l'Esperit del Senyor. Aquí rau la credibilitat de la nostra vida: només aquell que porta a terme la Paraula de Déu construeix sobre un fonament ferm.

En canvi, aquell que només *s'adelita en paraules ocioses i vanes* (v.3) construeix sobre el fonament de la pròpia xerrameca. Aquest no sap escoltar, no sap callar, no aprèn a reflexionar. Amb això, Francesc adverteix del perill de parlar massa, del perill de fer girar les converses de fraternitat únicament en temes poc profunds i totalment ociosos al bell mig dels quals ja no hi ha les paraules del Senyor, sinó un munt de vanitats humanes: quan vol ser el centre de la conversació.

Tot ha de servir per a la realització del Regne de Déu...

Pobresa interior i exterior, humilitat, paciència, obediència...

Tot és propietat de Déu. El Regne de Déu ens demana una donació absoluta. Sempre sense egoïsmes i amb un control de les nostres paraules. No és el parlar, és el fer.

LA BELLESA DEL CRISTIÀ

MIQUEL OLIVERAS

Comencem amb una breu definició del que entenem amb el terme *bellesa*. Per als grecs, la bellesa, *kalos*, té diferents significats:

Per als pitagòrics, la bellesa consisteix en la mesura, la proporció, l'ordre i l'harmonia. Un bon exemple és l'escala musical. La música, un edifici, un cercle, etc.

Per als sofistes, la bellesa és un plaer per a la vista i l'oïda. Allò que és agradable als sentits. Un bon guisat, un cos bell..., és la bellesa que prima en els nostres dies, aquella que és desitjada i que és possible obtenir a través del mercat. Tot el món capitalista admira aquesta bellesa, és allò que fa que desitgem els objectes de consum, des d'un mòbil últim model, un ordinador, un televisor, mobles, roba, vehicles, etc., etc.

Jean Serroy i Gilles Lipovetsky han escrit "*La estetización del mundo. Vivir en la época del capitalismo artístico*", publicat en versió castellana per Anagrama.

Segons Sòcrates, la bellesa és allò que és funcional i alhora harmoniós, que té una harmonia entre les parts.

Va ser Plató que va anar més enllà i va portar la transcendència a la bellesa, agrupant-la amb la bondat, que ja ho havien fet els pitagòrics, i la veritat. Per a Plató una cosa bella és alhora bona i també verídica.

A les tres primeres definicions de bellesa, sobretot la dels sofistes i la de Sòcrates, hi arribem mitjançant els sentits, a través del plaer que ens provoca la interpretació racional dels sentits. Per tant, és una bellesa més transitòria i efímera. A la quarta, la de Plató, s'hi arriba a través de la contemplació. *El mite de la caverna* que es troba en *la República*, ens mostra la dificultat del camí per assolir-la i compartir-la. Els llatins també en deien la *claritas*; una

bellesa radiant, que es veu perquè irradia una llum pròpia. És una bellesa que en podríem dir espiritual, perquè és copsada des de l'interior i, per tant, més profunda i consistent que la dels sentits.

Sant Francesc de Sales va deixar escrit: "*Hi ha aquesta diferència, com diu sant Gregori, entre els plaers espirituals i els corporals: que els corporals donen desig abans que hom els tingui, i disgust quan hom els té; en canvi els espirituals, al contrari, donen disgust abans que hom els tingui, i plaer quan hom els té.*" (*Tractat de l'amor a Déu*, Clàssics del Cristianisme 69, pag. 93).

La tradició cristiana, sobretot a partir de Sant Agustí, cristianitzarà la bellesa segons Plató, és a dir, com a contemplació. Aquesta ens permet veure la bellesa de Déu a través de la forma del Crist. El Crist serà la forma que ens remet a la bellesa de Déu. Aquesta bellesa també se l'anomena *kalos-agazos*.

L'evangeli de Joan ens diu en el pròleg: *"Al principi existia el qui és la Paraula. La Paraula estava amb Déu i la Paraula era Déu. Ell estava amb Déu al principi. Per ell tot ha vingut a l'existència, i res no hi ha vingut sense ell. En ell hi havia la vida, i la vida era la llum dels homes. La llum resplendeix en la foscor, i la foscor no ha pogut ofegar-la"* (Jn 1,1-5).

Fixem-nos en el text original grec: *En arjé en jo logos, i jo logos en pros (estava) ton Zeon*. Per als grecs, la paraula *logos* ho era tot. No era en cap cas el sentit restret que en fan les nostres llengües. *Logos* era la proporció absoluta, el tot, la paraula, la forma. I la forma vol dir bellesa, allò que fa que una cosa sigui el què és i no una altra; és la seva forma, la seva bellesa. També la paraula llatina *formosus* vol indicar la bellesa. Aquesta noia és formosa, indicant una bellesa que va més enllà dels sentits, englobant tota la persona. Per tant, també podríem traduir el text de Joan dient: "Al principi existia el qui és la Bellesa. La bellesa estava amb Déu i la bellesa era Déu".

"En Crist hi ha realment present tota la plenitud de la divinitat" (Col 2,9-10).

Recordo de petit, quan vivíem en el Taller de Sants de la meva família i de ben petit passejava per les sales d'escultura, de retoc, de motlles i de pintura. Quan pujava a la llar, hi tornava a trobar art. A la part de dalt on habitàvem la meva família, hi havia el menjador que era l'estudi del pare i les parets estaven plenes de pintures del pare i de familiars, entre elles alguna d'en Marian i d'en Joaquim Vayreda. La mare

tenia una escola de dansa i sovint portava els discos a casa per escoltar-los. Però el que més recordo són les persones que vivien a la casa. Eren persones que avui diríem de fe: els avis, les tietes, els pares i els familiars que de tant en tant venien a fer-hi estades. Entre aquests familiars que venien hi havia un oncle caputxí, el P. Marià d'Olot. Era un personatge que em seduïa de cap a peus. També era artista... Sempre que venia anàvem a pintar junts a la Moixina. La seva barba, l'hàbit franciscà i quan no portava hàbit era el mateix, la seva vestimenta era com un hàbit, suscitaven en el meu cor un desig de conèixer-lo en profunditat. Tot ell irradiava una bellesa que em seduïa.

Com diu Ruyra en la bona olor de Sant Francesc: *"Els artistes cristians ens sentim tots naturalment inclinats al franciscanisme. L'amem per la seva augusta visió de la naturalesa, i l'amem també perquè en ell l'elegància neix de la mateixa senzillesa, d'un art sense artificis, d'una harmonia cristiana que no admet cap falsejament. No hi ha res pompós, res inflat. Mireu-ho! L'hàbit del frare franciscà, tan senzill, amb la seva caputxa, el seu cinyell de corda i les seves sandàlies, resulta d'una elegància superior a la de tots els altres eclesiàstics."*

En aquest sentit podem dir que les bones persones irradien una bellesa, una *claritas* que ens interpel·la. Quan el cos pren la forma de la bondat tot ell queda transformat i embellit. La bellesa del Crist no rau en els seus cabells, la barba, l'alçada o el color dels ulls o de la pell; RAU EN LA SEVA BONDAT!

L'amor ens fa bells i verídics: *Non intratur in veritatem nisi per caritatem* (Sant Agustí).

En aquest sentit, l'experiència d'estimar que tan bé expressa l'Apòstol: *El qui estima és pacient, és bondadós; el qui estima no té enveja, no és altiu ni orgullós,*

no és groller ni egoista, no s'irrita ni es venja; no s'alegra de la mentida, sinó que troba el goig en la veritat; tot ho excusa, tot ho creu, tot ho espera, tot ho suporta (1Co 13;4-7), ens fa entrar de ple en la contemplació del bé, del bell i de la veritat. Per això cal una "conversió" del cor per poder copsar aquesta Bellesa. Sant Francesc ens ho diu en el seu Testament: "Quan jo estava en pecats em repugnava molt veure leprosos. El Senyor m'hi conduí, vaig fer misericòrdia amb ells, i quan me n'apartava, allò que m'era amarg se'm convertí en dolçor de l'ànima i del cos". En aquest moment és quan Sant Francesc comença la seva experiència de la bellesa en plenitud, diferent a la bellesa de les croades, del cavaller, del trobador i de les bacanals, coses que el van deixar buit. Ara passa de l'amargor a la dolçor de l'ànima, del sense sentit al sentit, de la buidor dels sentits a la plenitud de l'esperit.

En el trobament amb allò que el món té per lletjor, ell hi troba el camí de l'amor a Déu. Perquè com diu Stefan Zweig en la seva novel·la *La impaciència del cor*:

"No, els orgullosos, els satisfets d'ells mateixos, els fartaners, els poderosos, no estimen... No ho necessiten! Reben l'amor com un homenatge que se'ls tributa, com una obligació que se'ls hi deu, arrogants i indiferents. Accepten l'entrega dels altres com un favor, com una polsera per posar al braç, com una medalla; però no amb el sentit i la felicitat de la seva vida. Només aquells que el destí ha colpejat, els pobres, els postergats, els arraconats, els insegurs, els lletjos, els humiliats se'ls pot ajudar verdaderament quan se'ls estima. Només ells saben estimar i ser estimats pels altres com veritablement s'ha d'estimar: en gratitud i humilitat".

El nostre Déu no és només el Déu dels pobres, sinó i sobretot el Déu pobre, humil, senzill. Aquesta és la gran bellesa que Sant Francesc descobrirà i ja no la

deixarà mai més. Ell mateix esdevindrà forma de Déu, *claritas* de Déu, bellesa de Déu. *Alter Christus!*

La teologia franciscana no descarta les altres formes de bellesa, sinó que les engloba totes, perquè un bon paisatge agradable a la vista, una bona melodia musical, les composicions harmonioses, tot ens porta a la gran bellesa de Déu. Podríem dir que totes les altres formes de bellesa són empremtes de la gran Bellesa i són integrades des de la contemplació, des de l'amor a Crist, des de la forma del Crist.

*Altíssim totpoderós i bon Senyor,
vostres són les llaors, la glòria, l'honor
i tota benedicció.*

*A vós sol, Altíssim, se us adiuen
i cap home no és digne d'anomenar-vos.*

*Lloat sigueu, Senyor, amb totes les
creatures*

*especialment missenyor el germà sol,
el qual és dia i per ell ens il·lumineu.
I ell és bell i radiant amb gran esplendor,
de Vós, Altíssim, porta significació.*

*Lloat sigueu, Senyor meu,
per la germana lluna i les estrelles,
en el cel els heu fetes clares,
precioses i belles.*

*Lloat sigueu, Senyor meu,
pel germà vent i per l'aire,
l'ennuolat i seré, i tot temps,
pel qual a les vostres creatures
doneu sosteniment.*

Tornem al pròleg de l'evangeli de Joan: *"La bellesa estava en Déu i la bellesa era Déu".*

Més endavant al capítol 18, trobem el diàleg entre Jesús i Pilat. L'evangelista vol que el lector es posi en el lloc de Pilat, per tal que en la seva vida esculli quina reialesa vol servir, quin rei vol entronitzar.

En aquest text tan profund es debat un tema teològic molt important: un Déu antropomòrfic, un Déu amb exèrcits, màgic, poderós a la manera que el món

entén el poder que castigui sense pietat els qui no se li volen sotmetre. Un Déu en qui la majestat del seu poder sotmeti tota creatura, d'una bellesa exclusivament sensorial..., o el Totalment Altre, el Déu veritable, l'infant de Betlem, el fuster de Natza-ret, l'amic dels pecadors i dels marginats, aquell que guaria els malalts gratuïtament, el que ha estimat fins a les darreres con-seqüències. Un Déu impensable per a la raó i la imaginació humana; i precisament perquè és impensable, és Déu. Com diu Kierkegaard: "El més difícil d'entendre per a la raó humana és per què l'infinit s'ha fet temporal i el temporal ha esdevingut infi-nit". Aquest infinit es fa temporal en Jesús de Natza-ret.

Per això dirà Jesús a Pilat:

"El meu regne no és d'aquest món (la meva bellesa no és d'aquest món)".

Si fos d'aquest món tindria soldats,

avions i tancs de combat. Hauria entrat a Jerusalem amb un carruatge luxós i amb escorta, ara jo estaria assegut i tu de genolls m'adoraries ... No!, el meu Regne no és d'aquest món, el meu Regne és el Regne DE LA VERITAT, DE LA BONDAT I DE LA BELLESA. I aquest Regne, té una altra estructura interna i, per la seva coherència, no es pot imposar a través del poder, de les armes, de la violència...; només pot establir-se en el COR de l'home.

Quan l'home obre els ulls i veu la vida de Jesús, com viu i com estima i sobre-tot la coherència amb què mor, com a conseqüència de la seva fidelitat a ser FORMA de Déu, aleshores esclata en la seva vida UNA BELLESA que il·lumina tot el firmament.

Com diu fra Lluís Arrom en l'article a Catalunya Franciscana¹, en l'espai bíblic-teològic, que tracta de: ¿Per què maten a Jesús? ¿Per què mor Jesús?: "La veritat que apareix a la creu desem-mascara tota la mentida que l'ha portat a la creu, desemmascara la hipocresia d'un sacerdocí que es considera que ser-veix a Déu i, en realitat s'està servint a si mateix i als seus interessos de poder. Desvela la manca de justícia del poder polític que governa en aquell moment. Desvela la covardia dels seguidors de Jesús. Desemmascara la crueltat de la gent humil que, cansats de ser explotats i humiliats pels seus caps, es diverteixen torturant a un home més feble que ells, com faran els criats i els soldats amb Jesús. Es desemmascara, realment, tota la immundícia humana, encara que apa-reixen uns casos bons en la passió, que seran les dones seguidores de Jesús que, amb el seu silenci però amb la seva presència, estan al seu costat, que l'es-timen... El Pare entrega el seu fill a la

1- Catalunya Franciscana 248, pag. 37.

humanitat a fons perdut i no pren el fill quan la humanitat el crucifica. En la mort de Jesús és com el Pare pot expressar el seu amor radical per nosaltres i ens pot salvar perquè el Fill assumeix això, allò que ningú podia assumir, el nostre pecat, el nostre mal.”

És en aquesta *kénosis* de Déu, en aquesta vida de coherència entre el seu discurs sobre l'amor, la pau i la justícia i el ser ell mateix amor, pau i justícia en el seu fer de cada dia fins a la seva mort, que esclata la humanitat nova, més bella, més bonica i que transcendeix la nostra història finita.

Amb raó dirà sant Joan de la Creu a la *“Subida al monte Carmelo”*, (II, cap 22).

“Porque en darnos, como nos dio, a su Hijo, que es una palabra suya, que no tiene otra, todo nos lo habló junto y de una vez en esta sola Palabra, y no tiene más que hablar...Oídle a él, porque ya no tengo más fe que revelar, ni más cosas que manifestar”.

Déu, en la creu de Jesús, ha mostrat tota la seva bellesa, ha quedat tot dit i ja no hi ha res més a dir. Contemplem la creu de Jesús i allà hi trobarem la bellesa absoluta, allà hi trobarem tot el necessari per a estimar Déu i la humanitat. Veurem els braços de Jesús clavats en el pal horitzontal abraçant tota la humanitat i el pal vertical signe de l'obediència al Pare, la comunió entre Pare i Fill i l'Amor de Déu cap a la humanitat.

“Siguem imitadors de Déu, com a fills seus estimats; viviu estimant, tal com Crist ens va estimar i s'entregà a si mateix per nosaltres, oferint-se a Déu com a víctima d'olor agradable” (Ef 5,1).

Evidentment, aquesta BELLESA quedarà il·luminada i resplendirà amb tot el seu esclat en la Resurrecció de Jesús. Aquesta és la gran obra d'art que el Pare ha donat a la humanitat per a ser contemplada i estimada, és la porta d'entrada al

Regne de Déu. La bellesa que relaciona el món finit amb l'infinít i etern.

Va afirmar Delacroix: *“Una pintura, una obra d'art, és un pont estès entre l'ànima de l'artista i la de l'espectador”*. La vida de Jesús és el pont estès que ens durà a transformar la nostra vida en una bellesa que il·luminarà tots els espais on ens farem presents, que il·lumina les nostres relacions interpersonals, i que fa de la nostra persona una espurna d'eternitat.

En el nostre món actual hi ha una follia per la bellesa, tot el que es fabrica i tot el que es produeix ha de ser agradable als sentits. Des d'un mòbil fins a la bossa de l'enciam, la roba, els pentinats, les portades dels llibres, dels cd, tot ha de ser embolcallat per la bellesa si vol subsistir. Però és una bellesa efímera, que el temps la converteix en lletjor... El nostre propi embelliment del cos és un constant referent pels productors de cosmètics i dermatòlegs...; les nostres dentadures, al marge de la seva utilitat, han de ser com un ramat de xais, blanques i perfectes... ; no podem tenir ni una sola dent oscada...; l'obesitat no és tant un problema de salut com sobretot d'estètica... Certament que “fer goig” o tenir una presentació digna exempta de males olors és un respecte vers l'altre, però aquesta bellesa sempre ha d'anar supeditada a l'autèntica bellesa interior o espiritual. Una persona pot fer molt de goig, però el seu orgull, el seu desig de poder, la seva ostentació de riqueses i la seva forma de vida que genera injustícia el converteixen en un cos fosc, sense llum, en un perfecte maniquí.

“Tan bon punt la matèria de què és format el vidre comença a fer-se lluent, comença a ser fràgil. I l'home, molt més fràgil que el vidre, tan bon punt és exposat a l'ostentació, resta exposat a la seva ruïna.” (La vida de Jesús, Pierre de Bérulle, col. Clàssics Cristianisme 53, Edicions Proa, pag. 62).

En aquest sentit les persones que opten per la reialesa de Jesús, pel seu regne de pau, de bé i de justícia són belles, irradien una bona olor que captiva el seu entorn. I crec que aquesta ÉS LA BELLESA DEL CRISTIÀ. El Cristià porta una bellesa allà on va que ho omple tot d'un perfum eternal. La vida del Cristià no és tant aquella que segueix una doctrina sinó aquella que posa en el seu cor la figura de Jesús, del Senyor.

“Nosaltres no fixem la mirada en això que veiem, sinó en allò que no veiem, perquè les coses que veiem passen, però les que no veiem duren per sempre... És per això que gemeguem, pel gran desig de revestir-nos de la nostra casa celestial. Així doncs ens sentim sempre plens de confiança; sabem que, mentre vivim en el

cos, vivim com emigrats lluny del Senyor, ja que fem camí per la fe, sense veure-hi. Ens sentim doncs plens de confiança, i preferim emigrar del cos i anar a viure amb el Senyor” (2 Cor 4,18;5,1-6).

La seva presència en la nostra vida és allò que ens fa bells. La nostra relació amb Jesús va esculpint una forma en nosaltres que manifesta aquesta bellesa. Perquè quan ens trobem sols podem entrar a l'Hort de les Oliveres i pregar amb Ell, quan estem cansats d'escoltar i ajudar els altres i només en rebem retrets, en comptes de criticar i jutjar, podem veure com Jesús és allà, al nostre costat, abraçant-nos i animant-nos; quan el dolor ens treu la pau, podem veure les llagues de Jesús obertes per nosaltres; quan el món ens flagel·la

amb les seves frivolitats veiem Jesús lligat a la columna i flagel·lat per l'odi...; quan els nostres germans són martiritzats per la seva fe podem veure a l'horitzó el sepulcre obert. I aquesta relació existencial amb el Ressuscitat és el que ens dona forces per implantar en nosaltres el Regne de Déu. *“Sigueu imitadors de Déu, com a fills seus estimats; viviu estimant, tal com Crist ens va estimar i s'entregà a si mateix per nosaltres, oferint-se a Déu com a víctima d'olor agradable”* (Ef 5,1-2).

Així com un pintor, un músic o un artista ha de treballar perquè la seva obra tingui consistència, sigui bella, també nosaltres hem de treballar per tal que la nostra vida prengui la forma del Crist, perquè sigui bella.

“Per això mateix heu de treballar amb tot l'esforç perquè la vostra fe vagi acompanyada de la virtut; la virtut, del coneixement; el coneixement del domini d'un mateix; el domini, de la constància; la constància, de la pietat; la pietat, de l'estimació fraterna; l'estimació fraterna, de l'amor” (2Pe 1,5-7).

També el qui cerca la bellesa efímera ha de treballar-se ell mateix. Per a fer un bon àpat calen hores de cuina, conèixer els secrets dels gustos amagats dels productes que la cassola, el temps i la dedicació del cuiner fan esclatar en el nostre paladar. O aquell que es tatua el cos, com ha de patir cada vegada que l'agulla entra a la pell... O el que fa un règim estricte per ensenyar una bona silueta, o el que es passa hores al gimnàs, al mirall, a la perruqueria... quantes hores de dedicació! En aquest sentit hem de dedicar un temps important a la pregària. Quan comencem el dia és important, en la mesura de les nostres possibilitats, de recollir-nos i donar gràcies a Déu. Demanar-li ja des de bon matí la seva gràcia renovelladora, el seu ajut en tot el que farem durant el dia; que ens regali la seva pau, el seu bé i la

seva joia per a escampar-la allà on anem. També en acabar la jornada és important fer un repàs i veure com Déu ens ha acompanyat en cada moment del dia, veure o confiar que hem sigut portadors d'aquesta bona olor, d'aquesta Bellesa.

Una vegada un bisbe em va dir que encara que no exercís el sacerdoti, donat que estava d'excedència, participés de l'eucaristia un cop per setmana. Vaig anar a l'església dels carmelites d'Olot, i allà vaig començar a llegir la primera lectura. Alguns em deien: P. Miquel, celebraràs tu avui l'eucaristia? Jo deia: no, avui llegiré la primera lectura i passaré la plata. Certament que des de la lògica humana alguns podien veure això com una degradació, com si m'hagués convertit en un cristià de tercera. Jo –gràcies a Déu– ho he viscut com una autèntica benedicció del Senyor. M'ha fet ser més humil, m'ha ajudat a entendre que no hi ha cristians de primera, ni de segona, ni de tercera. Simplement, hi ha cristians que desprenen la bona olor de Crist i que són portadors de la seva bellesa i n'hi ha que no ho són. I tot això no té res a veure amb el càrrec o responsabilitat que puguem exercir dins una comunitat. I crec que aquesta olor és més important que qualsevol càrrec o servei.

Si volem fruit d'aquesta bona olor o ser portadors d'aquesta bellesa, hem de procurar tenir els mateixos sentiments de Jesús:

“Sentiments de compassió entranyable, de bondat, d'humilitat, de dolcesa, de paciència; suporteu-vos els uns als altres, i si algú tingués res contra un altre, perdoneu-vos-ho. El Senyor us ha perdonat; perdoneu també vosaltres. Però per damunt de tot, revestiu-vos de l'amor que tot ho lliga i perfecciona; que la pau de Crist regni en els vostres cors” (Col 3,12-14).

Darrerament he viscut la relació amb persones malaltes de càncer. Concretament dues persones que he acompanyat:

la mare i ara ho estic fent amb un amic... Són situacions on el dolor i el desànim embolcallen aquests espais. Però haig de dir que l'experiència de fe més gran l'he tinguda acompanyant la mare en la seva malaltia fins a la mort. Per a mi la meua mare ha sigut una persona molt especial, podríem dir que vivia la bellesa en plenitud. Era professora de dansa i mare de sis fills. Però allò que fonamentava la seva vida era la seva espiritualitat franciscana. Quan va començar el camí de la passió del càncer va continuar la seva vida amb una gran serenitat i entrega... Quan no va tenir cabell es va posar gorres, quan es cansava de caminar anava a l'església que li quedava més a prop. Recordo que em deia:

- Li demano a Déu una espurna de la seva bellesa! Aquest càncer m'està desfigurant.

Jo sempre li deia:

- Mare, la teua mirada irradia una llum que supleix la llum del cos.

I és en aquests moments que la seva fe va esclatar en una bona olor que ho va perfumar tot. Aquesta bona olor s'escampà tant a la família, com a amics, a coneguts, a les infermeres, i als metges..., perquè va

viure la passió del càncer amb els ulls del cor que miraven la creu de Jesús. Però l'escena més bella que vaig viure i que m'acompanyarà sempre més, va ser al seu costat del llit, moments abans de morir..., em va agafar de la mà, em mirà als ulls i amb una veu distorsionada pel dolor em digué: "Gràcies, maco!!"

Aquella persona que em coneixia de la A a la Z, que havia estat a prop en els meus èxits i fracassos, en la salut i la malaltia, en les bones i males accions ara em deia: "T'estimo tal com ets!"

Però eren paraules dites des de la creu, des d'una coherència de vida i això les feia penetrants com una espasa de dos talls. Aquestes paraules van mostrar-me la bellesa més gran que el meu cor ha vist mai. El sentir-se estimat per una persona honesta, per una persona que havia pres la forma, és a dir, la bellesa del Crist. Els mateixos paisatges del dia abans ara eren més lluminosos, les mateixes persones amb les que m'havia relacionat ara eren més maques i la seva absència es convertia en una presència intensa dins el cor.

El cristià viu en el món, però sense aferrar-se al món. A l'únic que ens hem

la seva creu, a l'horitzó veig el sepulcre obert, el seu dolor triturat i la seva persona enlairada a una vida benaurada. Però no perquè ho pensi, i li transmeti el meu pensament, sinó perquè ho he viscut i ho he experimentat acompanyant a la mare en la seva malaltia. Això em permet estimar més el malalt, apropar-me amb un gran respecte i sobretot compartir l'esperança que en la mort no s'acaba el camí, sinó que és on s'obre la clariana de la nostra existència. Els seus gemecs, la relació neguitosa entre el cos i el llit, la seva dificultat per menjar, per beure, per parlar, i tota la passió que suposa la malaltia em fan

d'aferrar és a la creu de Jesús, i abraçar-la amb tot el nostre pensament, amb tot el nostre cor, amb totes les nostres forces. Perquè allà hi trobarem la bellesa que il·luminarà tota la nostra vida, de la A a la Z. Quan Jesús a la creu diu: *"Pare, perdona'ls que no saben el que fan"* ens ha dit a cadascú de nosaltres: "T'estimo de cap a peus!"

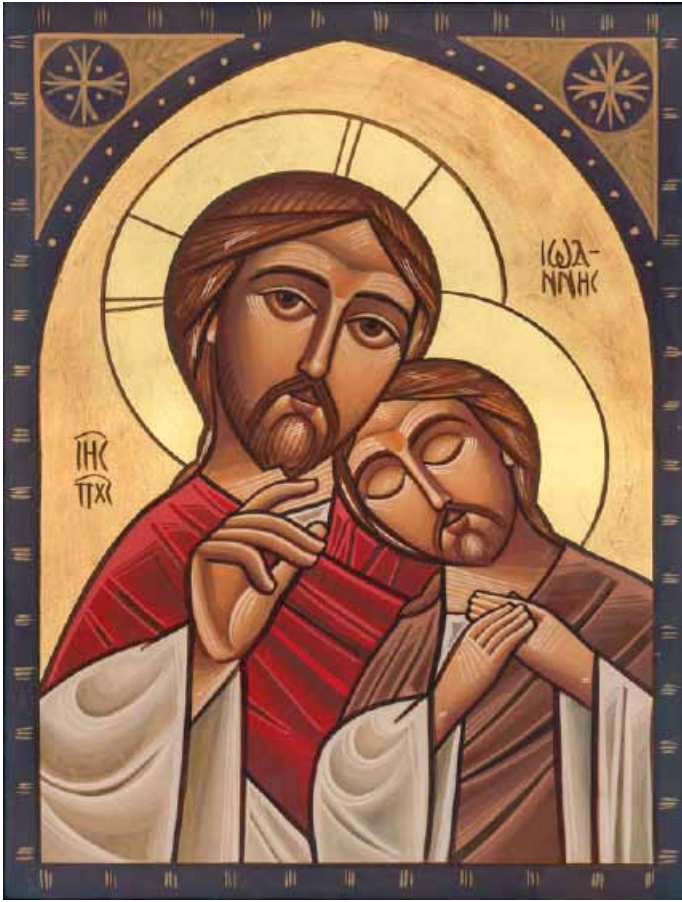
"L'únic que ens ha de preocupar és arribar amb tots els nostres sentits i amb plenitud de cor a estimar Déu; vull dir amb tot el nostre cor i amb tota la nostra ànima i amb tot el nostre pensament. El qui viu això per la gràcia de Déu, tot vivint en el món, ja no està en el món" (Diàdoc de Fòtice).

Ara que acompanyo un amic de 55 anys malalt del càncer i sense família, puc estar al seu costat i abraçar-lo, consolar-lo i animar-lo. Darrere la seva malaltia, de

estimar més al malalt, a la mare i a Crist. Evidentment que amb això no vull pas exaltar el dolor, Déu me'n guardi! Simplement dir que davant la foscor del sense sentit i la lletjor del dolor, s'obre una clariana gràcies a la relació amb la passió—mort—resurrecció del Crist. I, aquesta experiència és la que el cristià pot "mostrar" al nostre món. Convertint la fosca en claror, el sense sentit en sentit i la lletjor del dolor en la bellesa de la Resurrecció.

"Ell ens conforta en totes les nostres adversitats, perquè nosaltres mateixos, gràcies al consol que rebem de Déu, sapiguem confortar els qui passen alguna pena" (2Cor 1,4).

Si recordeu el quadre que Van Gogh va fer de la seva habitació d'Arles, veureu que a la tauleta de nit hi ha una Bíblia. Per tant, era una cosa realment important per a ell, formava part de la seva vida quotidiana.

a través de les seves obres. L'artista ens fa present allò que el comú dels mortals no veiem, però que hi és... Venècia no seria Venècia si Canaletto o Turner no l'haguessin pintat mai; Arles no seria l'Arles que coneixem si Van Gogh no ens l'hagués mostrat amb les seves pintures; Sinera no seria el mateix sense l'Espriu; Bretanya no seria la mateixa sense les pintures de Millet... Però com deia J. Vayreda: *“Nosaltres, els artistes, l'únic que fem és veure el que ja hi ha en la realitat”*.

El cristià, com l'artista, és el que fa present aquesta bona nova, aquesta bellesa que existeix, però que el món no veu. A vegades per conèixer allò més profund que hi ha en les profunditats del món hem de mirar els cims de les muntanyes, i observar el foc que surt dels volcans. Els bons cristians

En una de les seves cartes diu a Teo: *“Vull veure els paisatges i la vida amb els ulls il·luminats per la bíblia, perquè ella em fa veure la veritable bellesa del paisatge”*.

Com diu el salm 8:

*Senyor, sobirà nostre,
que n'és de gloriós, el vostre nom per tota la terra!*

En el cel teniu posada la vostra majestat.

*Quan miro el cel que han creat les teves mans,
la lluna i els estels que hi heu posat,
jo dic: ¿Què és l'home, perquè us en recordeu?*

¿què és un mortal, perquè el tingueu present?

Tots els artistes han quedat admirats per la naturalesa, pels seus sons i pels seus paisatges que ens han donat a conèixer

són com volcans; ens mostren allò de més bonic i profund que hi ha en el cor dels homes.

“El mateix Déu que digué: que la llum resplendeixi enmig de les tenebres, és el que ara ha resplendit en els nostres cors; així som il·luminats amb el coneixement de la glòria de Déu, que brilla en el rostre de Jesucrist” (2Cor 4,6).

La creació està plena de bellesa, de paisatges sublims, de sons meravellosos que sobrepassen qualsevol pintura o creació artística. Però el més bell, el més sublim de tot és que l'artista ha sigut el fuster de Natzaret, Aquell que la humanitat ha crucificat, i la bellesa divina l'ha ressuscitat.

“Que la seva divinitat il·lumini eficaçment el celler del nostre cor” (Diàdoc de Fòtice).

ELS SOFRENTS ENS SALVEN

LLORENÇ SAGALÉS

¿Pot ser la creu de Crist no només el lloc de la passió, del dolor i de la mort, sinó un lloc de llum i de vida? És el que afirma l'Evangeli de Jn 3,14 amb serena audàcia. *“Així com Moisès va enlairar la serp en el desert, també el Fill de l'home ha de ser enlairat, perquè tots els qui creuen tinguin en ell vida eterna”*. El que està dient Jesús

al desconcertat Nicodem, és que mirant amb fe cap al Senyor elevat sobre la creu, som alliberats del nostre pecat, d'una manera semblant com els jueus ho foren de la seva malaltia cada vegada que aixecaven els ulls cap a la serp clavada en el desert. És una intuïció espiritual de tots els temps: el pecat no és mai suprimit només pel simple fet que se'l miri directament; per a la seva aniquilació, no basta identificar-lo després d'un discerniment; com tampoc s'obté la sanació del nostre pecat per molta introspecció i anàlisi exhaustiu que fem d'ell disseccionant-lo. El mal, el pecat que ens travessa, només és suprimit de veritat quan la nostra mirada es dirigeix no a la nostra perversió o indignitat, sinó a la puresa de l'Innocent que ens impulsa i atrau cap a dalt. El que cura del pecat és la contemplació del Crucificat. Es tracta, doncs, d'un misteri de fe i d'amor, independent de la confessió o reconeixement del pecat comès. El que purifica és la contemplació de la puresa, però de la puresa com a camí cap a l'amor. Per això la creu il·lumina i desemmascara les nostres men-

tides: perquè deixant-nos mirar per l'amor pur de Crist que penja de la creu, permetem que expulsi les nostres tenebres i ens alliberi del mal. La contemplació de la creu no només és un veure, sinó també un servir, un deixar-se-veure pel rostre de Déu, que ve al nostre encontre i pren possessió de nosaltres.

D'aquí que el tracte i el contacte amb tots els que participen privilegiadament del misteri de la creu de Crist té la virtut de purificar els nostres cors i rentar les ferides de l'ànima. En primer lloc, Maria, la mare de Jesús. Al peu de la creu, s'ha endinsat tant en el dolor del seu fill, que ja només mira des d'ell, amb els seus propis ulls. Per això ens dóna consol i llum la mediació de Maria, perquè dirigint-nos a ella ens purifica amb la seva simple puresa d'immaculada. I juntament a ella, ens deslliuren misteriosament del pecat tots els adolorits i malalts del cos i esperit, els discapacitats i esbojarrats de les nostres famílies i amics, tants petits i ancians indefensos, que per un instant aconseguen fer-nos oblidar de nosaltres mateixos i ens purifiquen els ulls amb la seva mirada extraviada. Hauríem de cercar la seva proximitat com l'aigua en el desert! Doncs sovint

només ells, amb el seu patiment innocent, són capaços de rentar les nostres ferides més profundes i salvar-nos de la foscor donant-nos la mà com guies en les nostres nits. La seva proximitat, la proximitat d'aquests éssers sofrents o desvalguts, no només és una benaurança moral que ens fa menys egoistes i més compassius; sinó que sobretot és una gràcia de vida. Ells, amb la seva simple presència, ens ressusciten i ens introdueixen en el cor de Déu. I quan deixem que ens mirin, reconeixem en ells el rostre de Crist que ens estava cercant. No perdeu la seva pista, els necessitem per a viure. Sense ells, els preferits de Déu perquè s'assemblen tant al seu Fill, som éssers tacats i tristos, perduts en la nostra impuresa. Però si ens envoltem d'ells i deixem que ens purifiquin amb la seva puresa, l'Església, els cristians, no tenim res a perdre.

SEMINARI DE FRANCISCANISME

FRA JOSEP MANUEL VALLEJO

En els dies 17 i 18 d'octubre de 2014 i organitzat per la *Escuela Superior de Estudios Franciscanos de El Pardo* (Madrid), es va celebrar allà el curs-seminari amb el tema *Els estudis de les fonts franciscanes en l'actualitat: noves hermenèutiques, nova espiritualitat*, animat pel professor Pietro Maranesi, caputxí, doctorat en Dogmàtica per la Universitat Gregoriana amb una tesi sobre la Cristologia de sant Bonaventura i docent a Assís i Roma de Teologia Franciscana i Escrits de sant Francesc. D'aquest darrer tema ha publicat recentment *Facere misericordiam* (2007) sobre la conversió, *L'eredità di frate Francesco* (2009) sobre el Testament i *Fate attenzione, fratelli!* (2014) sobre les Admonicions.

El seminari, dirigit a professors i estudiosos del Franciscanisme, va comptar amb la presència d'especialistes com José Antonio Guerra, Julio Herranz, José Antonio Merino i Fidel Aizpurúa entre altres, estant representats els centres d'estudis de Múrcia, Vitòria, Barcelona, Salamanca, Madrid...

El professor Maranesi va centrar la seva exposició en tres grans aspectes de l'experiència espiritual de sant Francesc: la conversió, el procés de redacció de les Regles i la mort, fixant la seva atenció en la diferent

interpretació que d'ells apareix en les Biografies i Escrits. En aquest acostament hermenèutic, el professor va posar l'accent en les intencions del redactor, el context de redacció i l'experiència viscuda per les primeres generacions de frares.

Respecte a la conversió de Francesc, Maranesi va ressaltar que en el Testament el *punto di partenza* de la vocació de Francesc està en l'experiència amb els leprosos, el fer misericòrdia, donar el cor gratuï-

tament i en pla d'igualtat: "El Senyor em va conduir *entre* ells". Això marca la identitat del grup i la direcció carismàtica. En les biografies, sobretot la de Bonaventura, el punt de partida es desplaça a la trobada amb el crucifix de sant Damià, remarcant l'excepcionalitat de l'experiència mística que el qualifica com a sant de Déu, cavaller de Crist, cridat a reformar l'Església. Desplaçament aquest justificat, segons el nostre professor, per les dificultats de reconeixement dels menors en temps de Bonaventura i la necessitat de mostrar la possessió d'un sant que ha tingut experiència directa de Déu.

En el tema de les Regles s'ha de tenir en compte que la Regla no Butllada (1210-1221), més exhortativa, espiritual i plena de textos evangèlics, passa de 24 capítols a 12 en la Regla Butllada que, per motiu de l'aprovació de l'Església, ha de ser més concreta, clara i jurídica. Un aspecte important que va ressaltar el professor Maranesi és que entre Francesc i el cardenal Ugolí hi havia una gran amistat, que el cardenal fou escollit per Francesc per acompanyar l'Orde i, que entre els dos, en mutu diàleg, redacten i adapten la segona Regla perquè pugui tenir el valor jurídic demanat per l'Església. És remarcable que, malgrat que Francesc accepta modificacions raonables, la seva mà roman present en el text subratllant amb fermesa els trets carismàtics del seu ideal i, en alguns casos com el capítol 10, text central, preval la mà de Francesc desapareixent per complert el llapis d'Ugolí.

En general, l'ambient de la Primera Regla és més circular i igualitari respecte a la relació entre els germans i en la segona és més vertical, com en el capítol on es parla de la relació del ministre amb els seus germans: "Els ministres i servents els visitin sovint i els exhortin i els confortin espiritualment" (Rnb 4,2) que es converteix en: "Visitin i amonestin i els corregeixin

humil i caritativament" (Rb 10,1). Aquí es veu clarament com Francesc ha accedit a introduir "els corregeixin" però ha afegit el "humil i caritativament" per mantenir l'esperit. També es nota un canvi de llenguatge com quan es canvia el terme "els meus beneïts germans" (Rnb 4,3) pel de "els germans que són *súbdits*" (Rb 10,2), segurament per adaptar-se al llenguatge jurídic del dret canònic. Del to d'exhortació i suggeriment més fratern de la Primera Regla: "Guardem-nos, tots els germans, de tota supèrbia i vanaglòria" (Rnb 17,9), es passa a un altre, en primera persona: "Amonesto i exhorto a tots els germans que es *guardin* de tota supèrbia, vanaglòria..." (Rb 10,7) més imperatiu. Encara que Francesc hagi acceptat notables canvis, en la Regla definitiva es manté el seu nervi i la seva personalitat, tenint en compte, a més, que, com afirma C.Paolazzi, Francesc, malgrat dicti els seus escrits, els revisa i té un control estricte sobre la precisió i el sentit de les seves paraules.

Generalment se suprimeix de la Regla no butllada tota exhortació espiritual o recomanació d'actituds i la majoria de textos bíblics, deixant termes clars, objectius i que es puguin comprovar. Encara que en algun cas es mantenen admonicions de tipus espiritual en la Segona Regla: "I han d'evitar aïrar-se i torbar-se pel pecat d'algú, perquè la ira i la torbació impedeixen en si i en els altres la caritat" (Rb 7,3). En alguns casos com en Rnb 16 (els que van entre sarraïns) se suprimeix totalment el paràgraf, potser perquè evangelitzar "sotmesos a tota criatura per Déu", compartint la sort era massa revolucionari o perquè anunciar la paraula de Déu "quan agradarà al Senyor" és poc regulable, o potser perquè la idea d'evangelització d'Ugolí és molt diferent de la de Francesc, i per evitar la confrontació no es posa res... El fet és que en el paral·lel de la Regla Butllada Francesc només exhorta que

la predicació sigui ponderada i pura, “a utilitat i edificació del poble, anunciant-los els vicis i les virtuts” (Rb 9,3).

Respecte a la mort de Francesc, Maranesi remarcà les grans diferències entre les biografies. Si la Llegenda de Perusa mostra Francesc a la casa del bisbe cantant, dient-li al metge “benvinguda la germana mort”, demanant que li cantin el Càntic de les Criatures perquè li donin consol o cridant a Fra Jacoba perquè li porti un vestit i aquells pastissos que tant li agradaven (99-100). Si la Llegenda mostra un home que necessita companyia i consol, sant Bonaventura ens presenta la mort

d'un heroi. Nu sobre la terra nua (Lm 7,3), beneint els frares (Lm 7,4), llegint Joan 17 (Lm 7,5)..., són els gestos del sant íntegre i transfigurat que s'acomiada i dona als seus germans les darreres recomanacions. La seva mort es converteix en una autèntica litúrgia presidida per ell. Com els objectius d'inici són diferents, les direccions narratives són diverses.

En els treballs de grup es van analitzar diversos fragments de les Regles col·locats de forma sinòptica per captar millor supressions i afegits, tractant de discernir els motius subjacents en tals canvis.

En els diàlegs a l'aula van sobresortir els grans temes de l'hermenèutica, el degut respecte al sentit volgut per l'autor, la comunitat a la que va adreçat el text, la seva aplicació a l'actualitat..., abundant en els excessos del mètode històric-crític, els perills de tractar el text com un objecte autònom al marge de la història i el fet incontrovertible que les hagiografies medievals pretenguin, sobretot, educar i edificar abans que informar.

En conjunt, unes jornades de gran interès acadèmic i una experiència de diàleg i compartir fratern que mereix ser repetida.

LA RESURRECCIÓ DE JESÚS. FORMACIÓ DELS EVANGELIS

FRA JOSEP MANUEL VALLEJO

L' experiència que van fer els deixebles que visqueren amb Jesús, de trobar-se amb Ell després de mort, vivent i ressuscitat, és el nucli de la fe cristiana.

El testimoni més antic que tenim de la resurrecció del Senyor és a 1Co 15. És un testimoni de sant Pau en primera persona perquè diu: "Després se'm va aparèixer a mi". El text diu que Jesús es va aparèixer a Cefes, després a cinc-cents germans, "la majoria dels quals encara viuen però alguns són morts". Per tant, sant Pau ha contactat amb aquests testimonis de la resurrecció. Després es va aparèixer a Jaume, aquest era dels familiars de Jesús, molt escèptic amb la seva vida. I després, diu sant Pau, que se li va aparèixer a ell mateix. Aquí hi ha el nucli de la nostra fe, en l'experiència dels testimonis de la resurrecció.

De la resurrecció no tenim una descripció directa perquè ningú no va ser testimoni del fet. La resurrecció ens ha arribat per l'experiència de les aparicions del Senyor ressuscitat. L'experiència de la resurrecció és indestruïble dels testimonis que la van experimentar. En un altre lloc varem explicar la solidesa d'aquests testimonis¹.

Tots els textos del Nou Testament afirmen, de manera clara per boca dels qui ho van experimentar, que Jesús ha ressuscitat i se'ls ha aparegut. Però també expli-

quen la incredulitat inicial, l'obstinació, els dubtes i la por. Aquesta actitud escèptica i contrària a tot entusiasme va a favor de la historicitat d'aquestes aparicions, perquè si s'ho haguessin inventat, ho haurien fet tot molt més clar. Aquests dubtes, aquesta incredulitat, aquest reconèixer-lo però no reconèixer-lo, és una prova de l'autenticitat històrica de l'esdeveniment.

El nostre tema complementa el de la mort de Jesús², perquè la mort no es pot explicar sense la seva resurrecció i viceversa. La resurrecció és l'altra cara de la mort i el lliurament de Jesús per amor, a la creu. Explicarem una mica el sentit de la resurrecció, el significat de les aparicions, i després veurem com aquesta nova llum que ha donat la resurrecció a la vida de Jesús, fa comprendre qui és Jesús, i com es redacten els evangelis a aquesta llum. Els evangelis no són biografies estrictes de Jesús, tot i que tenen material històric, sinó que són testimonis de qui és Jesús: el Fill de Déu, "aquell que se'ns ha aparegut a nosaltres ressuscitat, que és aquell amb el qui hem viscut tres anys des de Natzaret a Galilea". Els evangelis són confessions de fe.

Aspectes de la Resurrecció

Primer. La resurrecció és un esdeveniment que es dona a aquells que havien viscut amb Jesús. Per tant, el re-coneixen. Jesús no es presenta, com volia Satanàs (Mt 4), a tothom, ni fa un miracle espectacular perquè tothom cregui. Jesús s'apareix als que havien conviscut amb Ell i de manera discreta, gairebé en secret.

1. "¿Va ressuscitar?" a *Atansar-nos a Jesús de Natzaret*, Catalunya Franciscana 244, p. 101.

2. LLUIS ARROM, *¿Per què maten Jesús? ¿Per què mor Jesús?*, Catalunya Franciscana 248, p. 37-44

Segon. A totes les aparicions, d'entrada no reconeixen Jesús, vol dir que és diferent. Jesús no ha retornat a aquesta vida, sinó que ha entrat en una altra dimensió, a la vida definitiva i, per això, no el reconeixen. Però hi ha un signe, com partir el pa a Emmaús, o pronunciar el nom "Maria", de la Magdalena, que fa que el reconeixin. Per tant, és ell mateix. Aquesta ambigüitat entre que és diferent però és el mateix està

present en totes les aparicions. I ens vol dir que Jesús segueix sent Ell personalment perquè pels seus gestos el reconeixen, però d'una altra manera. I aquesta altra manera no és igual a la de Llätzer o a la de la filla de Jaire, que tornen a aquesta vida. Jesús ha entrat en una dimensió nova, a la vida definitiva.

Tercer. Les aparicions són molt discretes, no són espectaculars. Són com el gra de mostassa, que és petit, imperceptible, però quan comença a créixer... També és molt curiós que moltes de les aparicions estan al voltant d'un àpat. Al final de l'evangeli de Joan (Jn 21), amb un esmorzar al costat del llac, a Emmaús (Lc 24) hi ha un àpat, en què Jesús parteix el pa i el reconeixen; a Lluç quan entra al Cenacle on estan tots els deixebles esporuguits, menja peix perquè vegin que està viu, ja que no s'ho acaben de creure. Aquesta coincidència dels àpats a les aparicions del ressuscitat té a veure amb l'Eucaristia. Insinua que és en l'Eucaristia on es fa present el Senyor Ressuscitat. A Emmaús és claríssim, les paraules són les mateixes que fem servir a la litúrgia. "Jesús prengué el pa, el beneí, el partí, el repartí", i llavors el reconegueren. Hi ha com una ceguesa en els deixebles, de veure però no veure i després hi ha un esdeveniment, com partir el pa o dir "Maria", que fa que se'ls obrin els ulls. Amb Adam i Eva passa igual però en sentit contrari, quan agafen el fruit de l'arbre, diu el text, "se'ls obriren els ulls", i es veieren malament, se'ls ofuscà la mirada.

Els relats són profunds i subtils i insinuen més que descriuen. Ens estan dient que per reconèixer el Ressuscitat hem de tenir un sotrac interior de l'Esperit Sant, que ens fa veure. Nosaltres veiem però no veiem, estem distrets o capficats en pensaments o sentiments, però hi ha moments

en què hem estat en silenci, o hem pregat, i rebem un toc de l'Esperit, que se'ns obren els ulls i captem la profunditat de la realitat.

Altres aspectes importants. Totes les aparicions són “el primer dia de la setmana”, el diumenge. Alguna cosa grossa devia passar perquè el gran costum del dissabte, sagrat per als jueus, es canviés al diumenge. Això és una prova que fa pensar.

“Si es considera quina importància té el Dissabte en la tradició veterotestamentària, llavors és clar que tan sols un esdeveniment d'un poder impressionant podia provocar la renúncia al Dissabte i la seva substitució mitjançant el primer dia de la setmana³.”

La major part de les aparicions comencen dient: “Molt de matí, quan ja clarejava”. Això és fantàstic. Aquests relats de les aparicions són una obra d'art. Insinuen el que és impossible de descriure. En dir “quan ja clarejava”, ens està dient que, de la mateixa manera que l'albada il·lumina la realitat, ara la resurrecció de Jesús il·luminarà la nostra vida. La resurrecció de Jesús i l'Esperit Sant il·luminen el nostre interior i ens fan veure la realitat tal com és, de manera que “quan ja clarejava”, en el silenci, en la quietud, discretament, ens està insinuant com es fa present el Ressuscitat en la nostra vida.

Jesús interpreta les Escripures

La llum de la resurrecció són les ulleres que fan comprendre el sentit de la vida de Jesús i de tot l'Antic Testament. El relat d'Emmaús ens diu que Jesús acompanya aquells dos deixebles decebuts, els escolta, es desfoguen i llavors, en un moment donat, els explica el sentit de les

3. JOSEPH RATZINGER-BENET XVI, *Jesús de Natzaret. De l'entrada a Jerusalem a la Resurrecció*, Ed Claret, Barcelona 2011, p.220

Escriptures: “Llavors, començant pels llibres de Moisès i continuant pels de tots els profetes, –Jesús Ressuscitat– els va explicar tots els passatges de les Escripures que es referien a Ell” (Lc 24,27). Jesús Ressuscitat interpreta les Escripures de l'Antic Testament, i els diu els llocs on es parlava d'Ell: El Servent Sofrent, el nou David... Això és importantíssim perquè entenguem com s'ha fet el Nou Testament.

Com es forja el Nou Testament

Les Escripures que tenien els jueus després de morir Jesús era l'Antic Testament: El Pentateuc, els Profetes i els Salms. A partir d'aquestes Escripures, interpretades a la nova llum del Ressuscitat, present i vivent en la comunitat, es forjarà el Nou Testament. Cal tenir en compte que l'esdeveniment de la Resurrecció no

anys 40 i 100, abans que hi haguessin evangelis, hi ha la vida de la comunitat cristiana que celebra l'Eucaristia i rellegeix l'Antic Testament a la llum de la Resurrecció –per això l'Evangelí i tot el Nou Testament estan farcits de cites de l'Antic Testament. La predicació de la primitiva comunitat es fa amb les Escripures antigues interpretades amb aquestes noves ulleres de la resurrecció. Per això, diu sant Lluç a l'evangelí d'Emmaús: “Començant pels llibres de Moisès i continuant pels de tots els profetes, els va explicar tots els passatges de les Escripures que es referien a Ell” (Lc 24,27). I aquells dos deixebles, que havien sentit la predicació de Jesús i se'ls havia escalfat el cor, diuen: “No és veritat que el nostre cor s'abrusava dins nostre mentre ens parlava en el camí i ens obria el sentit de les Escripures?”. Qui ens obre el sentit de les Escripures antigues és Jesús Ressuscitat. Aquesta és la nostra lectura de la Bíblia. La Bíblia diu moltes coses, però la lectura cristiana de la Bíblia és la que ens fa Jesús Ressuscitat. Per tant, no tot és igualment vàlid. Ja en vida, en el Sermó de la Muntanya, Jesús diu: “Se us va dir però jo us dic”. Jesús modifica la interpretació de l'Antic Testament. Però és que després de ressuscitar, el Crist vivent en la comunitat és el que inspira els nous textos i el que fa interpretar l'Antic Testament. Això és clau perquè compreguem els evangelis i els textos del Nou Testament i la Teologia Cristiana. Després d'aquesta

és una cosa puntual. És un esdeveniment que va passar i segueix passant. Tots els verbs que parlen de la Resurrecció estan en pretèrit perfet, que en grec significa: “Va ressuscitar i segueix ressuscitat”. De manera que Jesús Ressuscitat segueix vivent i actuant a la vida de l'Església, en la seva litúrgia, en la predicació, en la catequesi de la comunitat. Entre els

experiència cabdal de la Resurrecció, la comunitat va entendre una cosa fonamental: “que aquell que havia viscut amb nosaltres, Jesús de Natzaret, és aquest que viu ara en la comunitat”. Que “aquest és aquell”, és el que pretenen dir els Evangelis. Que Jesús, que va néixer a Natzaret, va viure a Galilea i va estar tres anys amb nosaltres predicant, és el mateix que ara

se'ns ha aparegut ressuscitat. Per això el re-coneixen. Aquesta identitat constitueix el nucli de la fe cristiana: que un home que ha caminat per la Terra és Fill de Déu.

Gràcies a aquesta experiència de Jesús Ressuscitat, vivent en la comunitat, els primers cristians, a poc a poc, van anar comprenent qui era Jesús. Aquesta és la pregunta a la que respon l'Evangelí: ¿Qui és Jesús? I varen donar diverses respostes. Primer van entendre que era el Messies que acomplia totes les promeses de l'Antic Testament. Jesús és el Messies promès, no com se l'imaginaven, de cap manera s'imaginaven un Messies crucificat. La comunitat va trigar anys a digerir aquesta humiliació. Però després va entendre que aquest home que havia viscut amb ells i que tenia coses una mica sorprenents, era una persona divina. A poc a poc van comprendre que Jesús era Fill de Déu. També li diran "el Senyor", com es deia a Déu a l'Antic Testament. En els textos de l'inici de les cartes als Colossencs i Efesis se'ns diu també que Jesús és la plenitud de la creació, la plenitud de la revelació, el Logos que existia junt amb el Pare abans de la creació (Jn 1).

Però la idea fonamental és que gràcies a l'experiència del Ressuscitat en la comunitat, la seva litúrgia, la seva catequesi són el bressol on s'han forjat els textos de l'Evangelí i del Nou Testament.

Origen dels Evangelis

Els Evangelis són un gènere literari nou que va sorgir al segle I a la comunitat cristiana (Marc). ¿Per què van sorgir els Evangelis? La raó fonamental és perquè no s'oblidessin del que havia passat, que no s'oblidessin de la carn de Jesús. Les cartes de sant Pau no parlen de la humanitat de Jesús, parlen sobretot del misteri pasqual i del Ressuscitat. Només amb les cartes de sant Pau hauríem tingut un Jesús poc encarnat. Per això, com la comunitat

veia el perill de divinitzar massa Jesús i que quedés com un esperit, varen recuperar la història de Jesús, la seva carn, i per això hi va haver Evangelis. Dels testimonis d'aquesta època el que ens ha quedat són paràboles, dites de Jesús, miracles... D'això se'n diu la tradició evangèlica, tota un sèrie de petits fragments (perícopes), que van arribar desordenades als evangelistes. Aquests el que van fer, a la llum de la Resurrecció, inspirats per Jesús vivent en la comunitat, és ordenar tot aquest material amb una intenció pedagògica, catequètica, teològica, cadascú segons la comunitat que tenia al davant. Cada evangelista va posar l'accent en punts diferents perquè la seva comunitat tenia unes necessitats pròpies. Cada evangelista ha rebut la tradició dels que han viscut amb Jesús, però l'ha seleccionat i ordenat en funció de la seva teologia i de les necessitats formatives de la seva comunitat.

Hi ha tres etapes a la tradició evangèlica. Primera, fins a l'any 33, la vida de Jesús amb els apòstols. Segona, des de la mort/resurrecció de Jesús fins que s'escriu el primer evangeli (Marc l'any 60-70). En aquest temps, circulen per la vida de la comunitat cristiana miracles de Jesús, dites, paràboles..., els fragments de la tradició evangèlica. I la tercera, l'etapa en què els evangelistes puen d'aquesta tradició i redacten els seus evangelis, Marc l'any 60-70, Mateu i Lluc al 70-80 i Joan l'any 100.

L'any 60 Marc es veu amb la necessitat d'ordenar tot aquest material fragmentari i oferir-lo per a la catequesi de la seva comunitat. Evidentment per respondre a la pregunta: ¿Qui és Jesús?, no per fer-ne una biografia. Recordem que l'Evangelí de Marc comença dient: "Evangelí de Jesús, el Messies, el Fill de Déu" (Mc 1,1). Aquí ja ho ha dit tot. La intenció de l'evangelista, que és molt sobri, és mostrar que Jesús és el Fill de Déu.

Després a l'any 70-80 Mateu agafa tot Marc, pràcticament, però hi ha més material en el seu evangeli perquè ha tingut accés a altres fragments de la Tradició. (Mateu té 28 capítols i Marc en té 16). Per a Mateu, Jesús és el Messies, Fill de David, que compleix les Escriptures.

Després Lluc, que és contemporani a Mateu, l'any 70-80, fa el mateix, inclou tot Marc però després té material propi que no hi és als altres dos. Les paràboles del Fill Pròdig i Marta i Maria només estan a Lluc. L'ordre en què estan posades aquestes perícopes és diferent en cada evangelista perquè la seva intenció teològica és diferent. No és una voluntat cronològica el que guia l'evangelista, tot i que en una primera lectura ho sembli. La intenció de l'evangelista és dir-nos qui és Jesús, el Messies, el Senyor, i dir que el Jesús de Natzaret de la història és el Ressuscitat que es va aparèixer als deixebles i ara viu en la comunitat.

¿Què passa llavors? Les escenes de la vida de Jesús transcrites en aquestes perícopes queden superposades en l'Evangeli al fet que Jesús és el Messies. Com que l'Evangeli s'ha escrit sabent que Jesús és el Ressuscitat, a l'hora de dir-nos que Jesús predicava, ens diu que el Fill de Déu predicava. A l'hora de dir-nos que Jesús va complir tal profecia, ens diu que el Messies va complir aquesta profecia. Perquè ja ho saben i perquè l'Evangeli està escrit després de la Resurrecció. Els dos nivells, el de Jesús de Natzaret i el del Messies Crist estan superposats en el text que tenim ara. Per això, no podem distingir entre el Jesús històric i el Crist de la fe perquè estan barrejats.

Això es pot veure de moltes maneres, perquè l'ordre en què estan posades les perícopes és fonamental per a la lògica teològica de l'evangelista. Per exemple, en Mateu, l'expulsió dels venedors del Temple està poc abans de la Passió. A Joan està al capítol 2. En què quedem? És que no

hi ha una voluntat cronològica. Per a Joan té molta importància mostrar que des del primer moment Jesús està enemistat amb el Temple, amb els jueus. Per això ho posa al principi. I, a més, ho explica molt bé:

“Llavors els jueus el van interrogar: ¿Amb quin senyal ens demostres que pots obrar així? Jesús els contestà: Destruïu aquest santuari, i en tres dies l'aixecaré. Els jueus replicaren: Aquest santuari ha estat construït en quaranta-sis anys, ¿i tu el vols aixecar en tres dies? Però ell es referia al santuari del seu cos. Per això, quan va ressuscitar d'entre els morts, els seus deixebles recordaren que havia dit això, i van creure en l'Escriptura i en la paraula de Jesús”.

¿Qui està dient això? El redactor, l'evangelista. Ho està explicant el narrador al lector. És una obra literària i el redactor ens dóna les claus del llibre. Això ho fa Joan en diversos fragments. I ens explica com s'ha fet l'Evangeli: “Per això, quan va ressuscitar d'entre els morts, els seus deixebles

recordaren que havia dit això". El narrador ho explica, dona les claus de l'Evangeli. No podem separar el que va passar a la història i la interpretació que donen els evangelistes, perquè els evangelistes ens mostren un Jesús interpretat des de la fe en la resurrecció.

La Passió no és una crònica, com un vídeo del que va passar, entre altres coses perquè no hi havia ningú al peu de la creu, Marc diu que les dones s'ho miraven de lluny. Per tant, ¿com podem entendre la Passió com un relat del que va passar estrictament? Si en tinguéssim un vídeo no entendríem res, però els relats que ens han deixat els evangelistes ens donen el sentit dels esdeveniments i el seu significat profund, la interpretació dels fets, per tant, entenem molt més amb els relats que no amb un vídeo. Fixem-nos que la Passió està farcida de cites de l'Antic Testament: el Servent Sofrent d'Isaïes està omnipresent i el salm 22, perquè han interpretat la mort de Jesús a la llum del Servent Sofrent, i ens donen la clau de lectura de l'esdeveniment de la mort de Jesús.

Rastres de la Resurrecció en l'Evangeli

L'Evangeli, com les bones pel·lícules i els bons llibres, s'ha de llegir dues vegades. Quan veiem una pel·lícula i després la tornem a veure, llavors ja sabem com acaba, i la veiem diferent, i comprenem molt millor les insinuacions que anava fent el director, les coses que han passat, com es prepara la trama..., perquè ja sabem com acaba. L'Evangeli és això. S'han de fer dues lectures per a comprendre'l, una primera naïf, llegint el que va passar, i al final la mort i la resurrecció. I, quan hem captat que Jesús és el Ressuscitat, tornem a començar, i es llegeix comprenent que el qui camina per Galilea és el Fill de Déu, i el que fa, ho fa el Fill de Déu i no sols Jesús. Això és tot sant Joan. L'Evangeli de sant Joan, des d'aquest punt de vista, és abso-

lutament genial perquè ha comprès tant el misteri de Jesús que ens regala una narració en la que qui camina per Galilea és el Ressuscitat. I ens ho diu clar, per exemple, quan passa Jesús per davant de Joan el Baptista i aquest diu: "Mireu l'Anyell de Déu", això no ho podia dir el Joan Baptista de la història perquè encara no ho sabia. Això ho sap la comunitat cristiana de Joan després de la Resurrecció, i per això Joan el Baptista diu: "Mireu l'Anyell de Déu". O a la samaritana, el Jesús de la història pot dir a la samaritana: "Qui begui de l'aigua que jo li donaré tindrà vida eterna"? Això ho està dient el Jesús Ressuscitat que dialoga amb la samaritana en la comunitat, i m'ho està dient a mi, ara, quan jo llegeixo en oració l'Evangeli. Perquè l'Evangeli, entre altres coses, s'ha redactat perquè jo em converteixi i entri personalment en relació amb Jesús ara i aquí, perquè Jesús segueix vivent en la comunitat. Aquesta és la clau de lectura fonamental. Quan llegim l'Evangeli amb actitud d'oració, Ell, amb el seu Esperit, ens obre els ulls perquè compreguem el que ens diu. I ficant-nos dins de l'Evangeli de Joan podem entrar en relació personal amb Jesús Ressuscitat, que és el que es pretén amb els diàlegs amb Nicodem, la samaritana, el cec de naixement, Marta i Maria i Llätzer... Això és fascinant! L'Evangeli s'ha redactat perquè el Ressuscitat pugui reviuire a la nostra vida amb els gestos i les narracions del Jesús de la història, i nosaltres, llegint l'Evangeli, puguem entrar en relació amb Jesús Ressuscitat, vivent i actual.

Hi ha una novel·la fabulosa que es diu "La història interminable", de Michael Ende. Fantàstica. És un llibre de teologia. Allí, el protagonista, Bastian, en lloc d'anar a classe, se'n va al tercer pis de l'escola i s'amaga i comença a llegir el llibre de la Història Interminable, i en un moment donat, des del llibre el criden. ¿I què fa ell? Es fica dins del llibre: Això és l'Evangeli,

fe: “Avui, a la ciutat de David us ha nascut un Salvador, el Messies, el Senyor” (Lc 2,11). El que Marc posa al pròleg: “Evangeli de Jesús, el Messies, el Fill de Déu”, Lluc, que és un artista, ho posa a la narració, en boca dels àngels. Joan també ho posa en boca dels protagonistes de la seva narració. Quan ha mort Llätzer, Jesús ve i diu a Marta: “No et preocupis, que el teu germà ressuscitarà”. I ella li diu: “Sí, ja sé que ressuscitarà al darrer dia”. I Jesús li diu: “Jo sóc la resurrecció i la vida”. I Marta diu: “Sí, jo sé que Tu ets el Messies, el Fill del Déu viu” (Jn 11,27). Això no ho podia dir la Marta de la història. Ho està dient la comunitat cristiana que sap que Jesús és el Fill de Déu i ho posa en boca de Marta. I Tomàs, que fa la confessió de fe més gran de tots els evangelis, diu a Jesús: “Senyor meu i Déu meu” (Jn 20,28). Això ho està dient com a confessió de fe la comunitat de sant Joan en boca de Tomàs.

Quan Jesús als evangelis de Mateu i Lluc està predicant,

especialment el de sant Joan. Ens convida a ficar-nos a dins del llibre amb la imaginació, i relacionar-nos personalment amb Jesús. Això és un Evangeli, una obra d'art religiosa que pretén que entrem en contacte amb el Senyor Ressuscitat a través de les formes i els gestos del Jesús de la Història perquè ens afecti de cara a la nostra transformació cristiana.

Hi ha molts textos on es veu com el Ressuscitat sura de les paraules de l'evangelista. Per exemple, quan l'evangelista posa en boca dels personatges les confessions de fe. A Lluc són els àngels als pastors qui fan la confessió de

s'aparta, puja a una barca i comença a parlar, l'evangelista diu: I “Jesús començà a predicar la Paraula de Déu”. El Jesús de la història ¿podia estar predicant la Paraula de Déu? No. Jesús predica el Regne o paràboles. Llavors, ¿qui ho diu això? Ho diu la comunitat que predica la Paraula de Déu en la seva litúrgia. Estan superposant el que feia Jesús al que ella fa ara en la comunitat cristiana.

Una altra molt bonica, la multiplicació del pans. Quan llegeixes a poc a poc l'evangeli t'adones que és la comunitat cristiana la que l'ha forjat, perquè primer hi ha hagut vida cristiana i després s'ha expressat

en els textos. A l'evangeli de Joan, quan Jesús reparteix el pa diu: "Jesús prengué el pa, el beneí, el partí i el repartí". ¿Quan ho diu això Jesús? ¿No sonen aquestes paraules? Això és l'Eucaristia. Les mateixes paraules que la comunitat cristiana fa servir per a celebrar la fracció del pa, les estan posant aquí. ¿Què ens estan dient? Primer que la comunitat cristiana celebrava l'Eucaristia. I estan insinuant que aquella multiplicació dels pans s'assembla a l'Eucaristia, per la sobreabundància.

Hi ha altres llocs on es veu molt clar l'experiència pasqual. Jesús feia miracles, feia guaricions, no hi ha cap dubte. Però hi ha una sèrie de miracles, en l'evangeli, com la Transfiguració o el caminar sobre les aigües, que costen una mica de comprendre. Un Jesús que insisteix en el secret messiànic, que és molt discret i que no vol fer coses espectaculars, com Satanàs li suggereix (Mt 4), ¿ara fa això? A veure, ¿què passa aquí? La barqueta a sobre del mar encrespat de nit, ¿què simbolitza? Hem de llegir els gestos i les narracions amb el llenguatge en què es van crear, per tant hem d'estudiar una mica per comprendre el llenguatge de la Bíblia. ¿Què significa el mar de nit a la Bíblia? El mal, el lloc dels dimonis, de les tenebres. Per tant, la barqueta amb els apòstols, símbol de l'Església, fràgil, a la deriva i amb por per la tempesta sobre el mar, i Jesús com un fantasma vestit de blanc, caminant sobre les aigües, sobre el mal. ¿Què pot simbolitzar això? ¿No és més lògic pensar que això és una aparició com les del final de l'evangeli, que s'introdueix aquí perquè ja saben que és el Ressuscitat? ¿No s'assembla això més a una aparició de les del final que no a altres narracions de Jesús? Aquí se'ns està dient que Jesús és el Ressuscitat que ha vençut el mal, que camina sobre el mal. I després estira Pere del fons de l'aigua. Pere s'enfonsa en el mal, en la por, en els dimonis, i la mà de Jesús el treu

fora. Aquesta lectura teològica és molt més rica i molt més lògica que la lectura literal.

La Transfiguració també té elements pasquals. No diem que això no hagués passat com una experiència dels apòstols. Però, és una teofania amb símbols de l'Antic Testament. Jesús apareix transfigurad, amb rostre de vida eterna, amb Elies i Moisès: "Tu ets el meu Fill, escolteu-lo", la muntanya, el núvol... Per tant, aquí hi ha una insinuació també. Sembla com una Resurrecció abans de temps, per dir-ho d'alguna manera. I, a més, l'ordre en què l'evangelista posa la Transfiguració és molt significatiu, perquè el posa camí de Jerusalem. Primer anuncia la passió i, de seguida, dóna el consol de la promesa de la resurrecció, que el lector ja coneix. És una pedagogia catequètica extraordinària de l'evangelista.

Al principi de l'evangeli de Marc, la predicació i la vida pública de Jesús, quan Jesús comença a sortir del Jordà i se'n va cap a Galilea, diu el text: "Jesús vingué dient: el Regne del Cel s'atansa". Això, si ens ho imaginem així literalment, queda com una mica forçat perquè el text diu que Jesús vingué a Galilea predicant: "El temps s'ha acomplert, convertiu-vos i creieu en la Bona Nova". Això queda com una mica massa estilitzat. Però quan un entén que això és sumari, un resum, que no pertany a la tradició evangèlica dels fragments sinó que és un sumari redactat per l'evangelista, llavors la cosa canvia. Aquí hi ha una síntesi de l'evangelista Marc dient-nos com ha estat i està encara ara la vida de predicació de Jesús. I si entenem els verbs, que estan en pretèrit perfet, que parlen d'una acció puntual en el passat que segueix passant en el present, està dient: "Jesús vingué a Galilea a l'any 30 i segueix venint ara a la nostra vida com a Ressuscitat". És una lectura més profunda, més real. **Vingué i ve** dient: el Regne del Cel s'atansa. S'ha atansat en

Jesús i se segueix atansant ara en la nostra vida. Això agafa una volada molt més rica, perquè actualitza el missatge en l'ara i aquí. Els evangelis s'han escrit perquè ara, avui, puguem entrar en contacte amb el Jesús Ressuscitat. Aquesta és la gràcia dels evangelis.

Si llegim Lluc 4, aquell discurs de Jesús a la sinagoga: "L'Esperit del Senyor és sobre meu perquè m'ha ungit, m'ha enviat...", acaba dient: "Avui s'ha acomplert aquest evangeli". I aquest avui i el verb estan en aquest temps verbal. Està dient: avui, a l'any 30, que Jesús va tenir aquella escena a la sinagoga, s'ha acomplert, però avui també en la nostra vida s'està complint. Aquesta és la meravella de l'evangeli, la cosa extraordinària, que actualitza el missatge per a avui, per a mi i aquí, amb les formes del Jesús de la història.

L'evangeli és una confessió de fe i una catequesi que actualitza a Jesús ara, no és simplement un relat de la història. Té elements històrics, les perícopes són història, però estan redactades de tal manera que ens actualitzen el missatge, perquè el Jesús que inspira l'evangeli és el vivent en la comunitat.

I per si encara quedava algun dubte del paper de la comunitat, llegim encara un fragment. Que important és llegir l'evangeli a poc a poc i amb atenció! Quan Jesús parla amb Nicodem, l'evangeli, diu: "Nicodem li replicà: ¿Com pot ser això? Jesús li respongué: Tu que ets mestres d'Israel, ¿no ho comprens? Et ben asseguro que **parlem** d'allò que sabem i donem testimoni d'allò que hem vist però vosaltres no admeteu el nostre testimoni". Però, ¿no estava parlant Jesús amb Nicodem? ¿Qui està parlant ara en primera persona del plural? El narrador seria en singular, l'evangelista parla en singular. Aquí parla la comunitat. Se'ls ha escapat. És fantàstic. Qui parla en l'evangeli és la comunitat, inspirada per Jesús present i vivent.

Aquesta és la clau de lectura de l'evangeli. Això és molt interessant. Dóna una solidesa i una obertura d'ulls molt més gran. Vol dir que aquest llibre és vivent, perquè l'ha redactat una comunitat viva a partir de la seva experiència del Ressuscitat. I, per tant, nosaltres podem fer la mateixa experiència llegint-lo en actitud d'oració. Com deia la Dei Verbum⁴, l'evangeli només es pot llegir en l'esperit en què va ser redactat. Per tant, abans de llegir l'evangeli hem de demanar l'assistència de l'Esperit, hem de sintonitzar amb l'Esperit Sant perquè ens desveli, com fa Jesús als d'Emaús, les claus, el significat i el sentit. Si això s'ha escrit en sintonia amb l'Esperit Sant present en la comunitat, només el comprendrem sintonitzant amb el mateix esperit amb què va ser escrit.

4. Document del Concili Vaticà II sobre la Revelació.

ANTONI LÈCERA BANACLOCHS (1927-2015)

FRA JOAN BOTAM

Antoni Lècera Banaclochs morí a Cartago (Costa Rica) el dia 18 del passat mes de juny. Era de Sant Sadurní d'Anoia. Després de freqüentar l'escola dels germans gabrielistes, al seu poble natal, i el seminari seràfic, a Igualada, i, en l'entremig, haver fet d'ordinari amb el farcell al coll de Sant Sadurní d'Anoia a Barcelona i viceversa, ingressà a l'orde de framenors caputxins, a Arenys de Mar, el dia primer d'octubre de 1943. Seguint el costum vigent a l'època, li fou imposat un nom nou: el d'Eudald.

Seguí els estudis de filosofia i teologia al convent de Sarrià. Fou sempre un estudiant feliç, bon company, comunicatiu, apassionat pels corrents del pensament franciscà, escotista, sobretot, i per la música. Un xic distret. Amb els debats que sostenia a classe, es feren famoses entre els companys algunes de les seves "amnèsies". Ni que a tots ens fessin riure en comentar-les, no tenia cap problema en reconèixer-les; era així de senzill.

Ordenat prevere l'any 1951, amb altres companys, fou destinat a les entitats filials dels caputxins catalans a Amèrica Central i Mèxic. A Nicaragua, en primer lloc, i tot seguit, definitivament, a Costa Rica.

A Sarrià, amb els nois i noies de la catequesi, havia fet l'assaig d'una bona experiència pastoral. Havia organitzat caramelles, bastoners i excursions a ambdós vessants de la serralada de Collserola. Ara, a Managua, a la basílica de Sant

Antoni, l'esperaven tasques de gran compromís. Amb la confiança del sector ancià de la fraternitat, que escoltà, desplegà un ventall ampli d'activitats, tot i els ensopecs lingüístics: celebracions dels sagraments, predicació, escola, dedicació a les joventuts obreres cristianes (JOC) i altres moviments juvenils. Amb Antoni Pera, a la Ràdio Catòlica de Nicaragua, que acabava de fundar, i Antoni Solé, animador de l'església veïna de Sant Sebastià, aconseguiren cotes molt gratificants d'incidència eclesial i social a la ciutat. Conservem

Coberta la primera etapa d' "Alvernia", es féu càrrec de la formació dels candidats a l'orde, novicis i neoprofessos. Convivia amb ells, un més a la colla, a Quircott, una zona urbanística de nivell més aviat humil. Després, amb les primeres fornades de frares autòctons, fou elegit viceprovincial. Hagué de lluitar per defensar l'obra aconseguida en contra dels superiors majors de l'orde, els quals, desconexadors de la situació real, tenien sospites sobre l'existència de conflictes fraterns entre autòctons i catalans. No hi havia res de tot això. Sortí airós de la prova, més fort ell i la resta de germans.

Mai no acabà l'alè pastoral. Sempre trobà esclertes per produir-se com un autèntic framenor. Dedicà els darrers vint anys de la seva trajectòria, a Cartago, als malalts de la sida. Fundà prop del convent, on vivia, *l'Esperança*, un centre d'acolliment i atenció mèdica tant per a malalts com per a convalsents. Comptava amb el suport dels amics i, també, de

d'aquella època fotografies de jocistes manifestant-se amb pancartes de protesta social a les portes de la basílica de Sant Antoni, sota la mirada atenta de la policia de Somoza. No oblidem que eren temps de dictadura en aquell país.

Arribat a Costa Rica, rebé l'encàrrec d'edificar, configurar i gestionar "Alvernia", un ambiciós projecte que fou, primerament, seminari i ara és escola oberta a tothom. Com a bon constructor, dedicà simultàniament esforços per aproximar els corrents psicològics i pedagògics del moment. Per vocació i, també, perquè ho exigia l'alt nivell educatiu de Costa Rica, un país democràtic, com pocs n'hi ha, sense exèrcit, que té com a ideal l'escola, la justícia i la pau.

l'ajuntament del seu poble, Sant Sadurn d'Anoia. Les últimes vegades que es deixà veure entre nosaltres solia parlar d'aquesta obra amb una enorme il·lusió.

L'Antoni era un apassionat de la fraternitat; germà amb els germans, company d'aprenentatge amb els candidats, pobre amb els pobres. Sempre amb un somriure als llavis i una paraula amable. Tot Costa Rica li mostrà la seva admiració i agraïment amb el comiat que li dedicà, de Montserrat, on ara residia, a "Alvernia" i, d'aquí a l'Esperança, per acabar l'itinerari a l'església conventual de Sant Francesc on, presidit pel bisbe de Cartago, amb el provincial i el viceprovincial d'acompanyants a l'altar, i molta gent, el dia 21 de juny se celebrà l'eucaristia exequial.

ELS TESTAMENTS DELS DOTZE PATRIARQUES

A CURA DE FRA ENRIC CORTÈS

FRA JORDI CERVERA

Amb 25 anys, el jove Enric Cortès havia completat els estudis teològics a Friburg (Suïssa) i es desplaçava a Roma per iniciar l'especialització bíblica al *Pontificio Istituto Biblico*. Era l'any 1964. Els professors que l'impactaren i que li obriren més perspectives van ser Roger Le Déaut que ensenyava literatura targúmica¹ (i amb qui faria la tesi doctoral), i Erns Vogt professor d'exegesi d'Antic Testament que els donava molta informació. Però sobretot el fascinà Kurt Hruby, professor de litúrgia jueva, talmudista hassídic² esdevingut cristià, que els recitava de memòria passatges de la Mixnà³, la Tosseftà⁴, el Talmud⁵ i de la litúrgia sinagoga.

Un treball presentat a Vogt es convertí en el seu primer article d'investigació que es publicà en la revista *Estudios Franciscanos* 69 (1968). Abordava el passatge de la figuera assecada segons Mc 11,12-14.20 i el comparava amb relats afins de la literatura jueva. De la Introducció extraiem un fragment on ja s'albira la seva futura vocació bíblica:

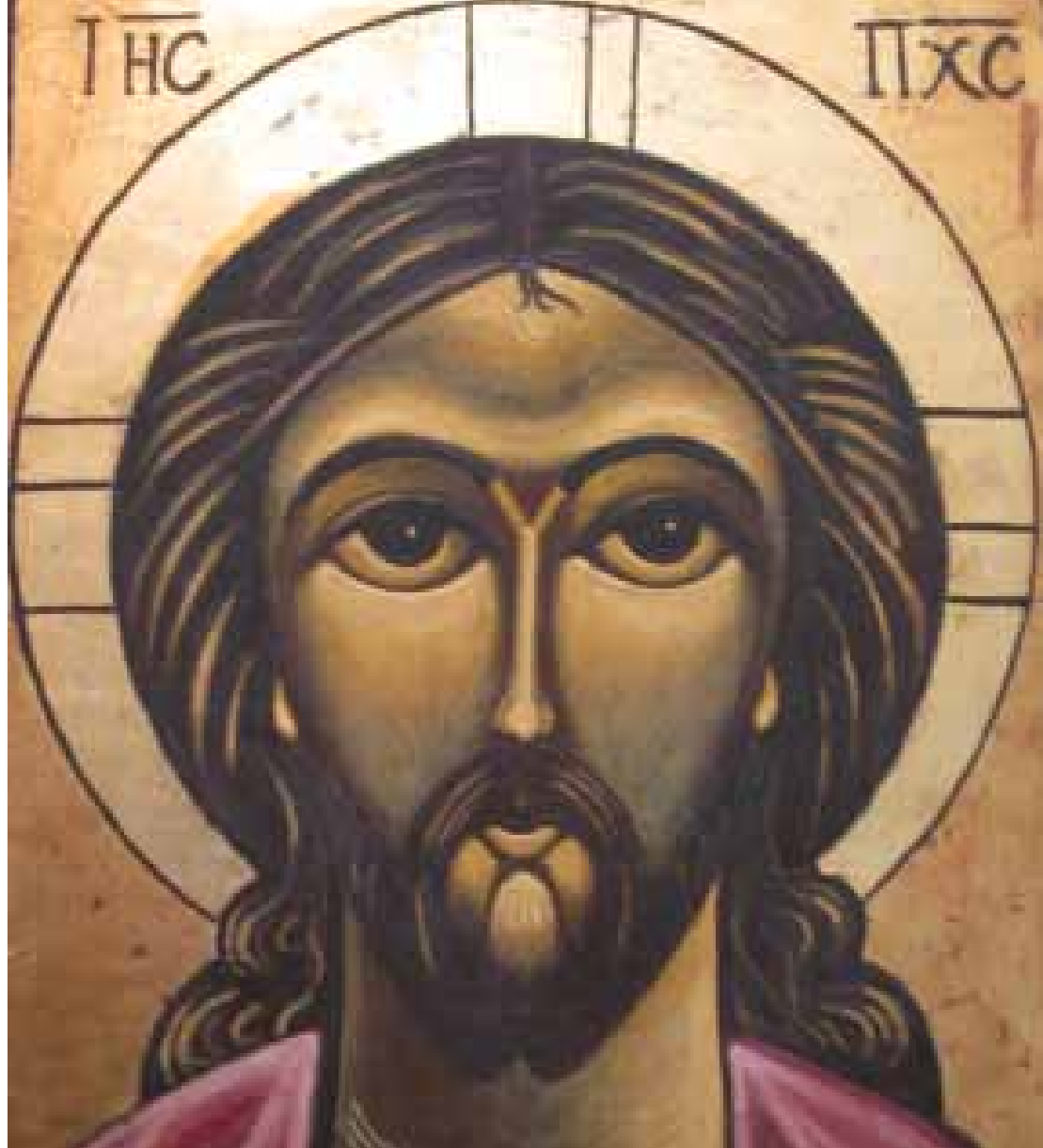
1. El targum és la traducció al arameu de la lectura de la Torà en hebreu que es fa a la sinagoga. No són simples traduccions sinó actualitzacions a la mentalitat dels assistents.
2. El hassidisme és una interpretació mística del judaisme.
3. La Mixnà és un recull de legislació que abasta tota la vida religiosa i civil d'Israel.
4. La Tosseftà és un compendi de legislació complement del de la Mixnà.
5. El Talmud és un comentari de la Mixnà.

«Nuestra cultura moderna concede un puesto muy humilde a la expresión simbólica, por eso hay que prestar particular atención a cualquier insinuación de simbolismo, especialmente cuando éste viene de culturas, como la semita, que habitualmente echan mano de él.

El estudio de la literatura rabínica nos llevará a afirmar que algún que otro texto paralelo a nuestro tema era leído en la Sinagoga. Pero, ¿hasta cuándo podemos hacer retroceder esta lectura? Sería interesante poder probar que ya en tiempos de Cristo se leían estos textos regularmente.»

Una estada a Israel l'any 1968 li serví per perfeccionar l'hebreu en un kibbutz, assistir a classes del *Studium Biblicum Franciscanum* i de la Universitat Hebrea de Jerusalem, però sobretot li serví per confirmar l'opció d'investigar el rerefons jueu del Nou Testament. Ho concretaria poc després en la tesi doctoral que investigava el discurs de comiat de Jesús segons l'evangeli de Joan en el context del judaisme. El títol no necessita comentaris: *Los discursos de adiós de Gn 49 a Jn 13-17: Pistas para la historia de un género literario en la antigua literatura judía* (Col·lectània Sant Pacià 23, Facultat de Teologia-Herder 1976).

Una segona obra publicada en dos volums va ser el treball compartit amb la professora de llengües semítiques Teresa Martínez (UB), traduint i fent notes d'un antic comentari rabínic al llibre del Deuteronomi: *Sifre Deuteronomio. Comentario tannaítico al libro del Deuteronomio* (Col·lectània Sant Pacià 40 i 60, Facultat de Teologia 1989 i

1997). Les notes escrites per fra Enric són un riquíssim compendi de teologia jueva que emmarca l'època de redacció del Nou Testament.

A finals de 2014, segons indica el llibre (però sortit d'impremta a principis de 2015), ha aparegut *Els Testaments dels Dotze Patriarques*. Amb les obres mencionades forma una trilogia que posseeix un denominador comú: la convicció que l'aproximació més natural i aprofundida al Nou Testament és a partir del judaisme. La publicació esdevé el setè volum de la

col·lecció "Literatura Intertestamentària" iniciada per la Fundació Bíblica Catalana, assumida posteriorment per la Facultat de Teologia de Catalunya i l'Associació Bíblica de Catalunya. En aquest darrer volum s'ha reincorporat la Fundació Bíblica Catalana. La col·lecció gaudeix d'uns quants títols de fra Frederic Raurell, que ben segur és un dels més complaguts per l'aparició dels *Testaments dels Dotze Patriarques*.

Per mostrar la rellevància d'aquesta novetat partirem d'una pregunta prèvia: ¿Quina utilitat tenen els escrits titulats

LITERATURA INTERTESTAMENTÀRIA
Literatura dels testaments

Els Testaments dels Dotze Patriarques

*Introducció, traducció i notes
d'Enric Cortès*

FACULTAT DE TEOLOGIA DE CATALUNYA
ASSOCIACIÓ BÍBLICA DE CATALUNYA
FUNDACIÓ BÍBLICA CATALANA

complicadament “intertestamentaris” per a un cristià normal i corrent que prou feina té per entendre els fragments del Nou Testament proclamats en la missa dominical?

En primer lloc hem de saber que la literatura anomenada intertestamentària són obres escrites en un període que comprèn generalment del segle II aC al segle II dC. Per tant, cavalquen *entre* l'Antic i el Nou Testament, d'aquí el títol *inter-testamentària*. Aquest cos literari ha deixat en entredit les mentalitats dualistes que consideren l'Antic Testament com quelcom superat i que presenta un Déu punitiu, a diferència del Nou Testament que és actual i que presenta un Déu benigne. Però els escrits intertestamentaris exhibeixen lectures actualitzades de l'Antic Testament en sintonia amb les que realitza el Nou Testament. A més, expressen una mentalitat en no pocs llocs semblant a la del Nou Testament. Aquest és un primer valor d'aquest

extens cos literari que esberla de dalt a baix els binomis superficials i desdenyosos “d'antic i nou”, “jueus i cristians”, “legalistes i genuïns”, “dolents i bons”. Per això, quan a partir d'ara escoltem un sermó o una catequesi que utilitzi aquests dualismes tan clars però excloents hem de disculpar amb benevolència qui els proclama perquè desconeix aquests escrits.

En segon lloc aquestes obres que insistim a dir que contextuen els escrits del Nou Testament ens presenten un judaisme ric i plural que trenca el simplisme reduccionista de considerar-lo únicament legalista i rigorista, com si avui dia diguéssim que tot el catolicisme català és tradicional, o a l'inrevés, progressista. La pluralitat és tan evident ara com ho era en l'incipient tradició cristiana i molt més en la tradició jueva. D'aquí extraiem un segon valor: la pluralitat religiosa del judaisme enmig de la qual va sorgir el cristianisme, no com una antítesi reaccionària, sinó com un nou moviment messiànic i universal que abraçava creients gentils.

Entre aquests escrits sobresurten amb llum pròpia *Els Testaments dels Dotze Patriarques*. Per introduir-los utilitzem el que diu el mateix Enric Cortès en la solapa de la coberta: «L'obra gaudeix de gran prestigi com a “joia de la corona” del món espanyol de la literatura intertestamentària». No és endebades que Cortès triés aquest treball, que té una prèvia en la publicació de la tesi doctoral de Rosa Boixareu dirigida per Enric Cortès: *El gènere literari dels Testaments dels Dotze Patriarques* (Col·lecció Sant Pacià 66, Facultat de Teologia de Catalunya 1999).

Els Testaments dels Dotze Patriarques són discursos de comiat imaginaris que fan abans de morir els dotze fills de Jacob: Rubèn, Simeó, Leví, Judà, Isaacar, Zabuló, Dan, Neftalí, Gad, Aser, Josep i Benjamí. Ells donen nom i identitat a les dotze tribus d'Israel, i el que apareix com una obra

eminentment jueva té un tremp cristià que la converteix en un cas paradigmàtic d'aquesta literatura *inter-testamentària*. El text grec que tradueix fra Enric li permet afirmar que fou tramès per copistes cristians des del segle II dC però els seus orígens serien jueus. El que esdevé un debat d'especialistes sobre si l'escrit és completament jueu o completament cristià, o un entremig (judeocristiana), reforça el que hem subratllat abans: que es tracta d'una composició que cavalca a fablement entre l'Antic i el Nou Testament com continuaran fent els escrits patrístics.

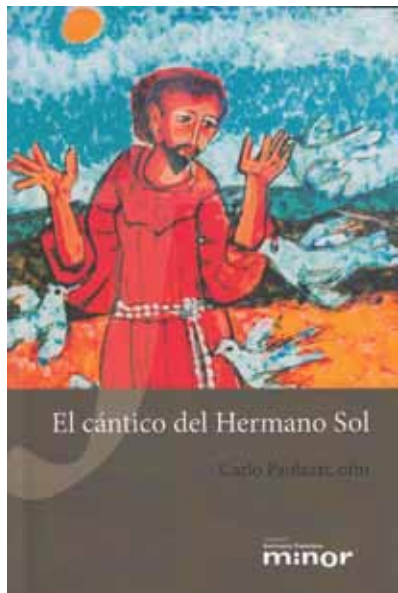
Fra Enric Cortès, en la presentació que va fer en la Facultat de Teologia de Catalunya, senyalà dos aspectes rellevants dels *Testaments dels Dotze Patriarques* que responen magníficament a l'interrogant de quina utilitat té l'obra per a un cristià normal i corrent. El primer aspecte és que els patriarques són presentats com si fossin cristians i esperant un messies que sorgirà d'Israel. Els consells morals i espirituals dels dotze fills de Jacob abans de morir aglutinen la pluralitat del poble d'Israel, però també l'Israel eixamplat a gentils que per Jesucrist esdevenen membres de la família patriarcal. El segon aspecte és l'amor al proïsme que manifesten els discursos dels patriarques, reforçant amb estil popular i pedagògic el missatge de

Jesús expressat en el Nou Testament.

Mencionem només, per boca de fra Enric, aquests dos aspectes pels quals l'obra mereix ser llegida. Les notes i les introduccions les podem deixar als especialistes però els testaments són recomanables a qualsevol que es vulgui aproximar a un cristianisme que no deixa de la mà al judaisme.

Els Testaments dels Dotze Patriarques, traduïts al català amb introduccions i anotacions de fra Enric, són una qualificada aportació als estudis bíblics catalans i a la cultura religiosa catalana. Simultàniament, i sense oblidar això primer, són també uns escrits espirituals que permeten respirar l'atmosfera del judaisme i del fascinant cristianisme dels primers temps, com senyala la solapa del llibre.

EL CÁNTICO DEL HERMANO SOL

CARLO PAOLAZZI

ED. FRANCISCANAS ARANTZAZU,

COL. MINOR, VITORIA-GASTEIZ 2014.

En el Càntic de les Criatures hi ha, per sobre de tot, una senzillesa d'estructura i d'imatges, semblants a les que es poden trobar en el relat bíblic dels orígens del món. En el centre, com a principi i fi de la lloança de les criatures, figura "l'Altíssim, omnipotent, bon Senyor", veritat i bellesa que resplendeix en l'univers, amor secret que alimenta vincles de fraternitat entre totes les criatures. I entorn d'ell, apareix el cosmos, il·luminant-se progressivament en el rostre radiant del sol, que a semblança de l'Altíssim difon la seva bondat, en la claredat de la lluna i de les estrelles, que reben la llum de Déu, en el joiós prodigar-se de l'aire que canvia i del foc i de l'aigua i de "la nostra germana mare Terra". La lloança a la bondat de l'Altíssim s'estén a l'home reconciliat, l'home amb les seves ferides que accepta malaltia, tribulació i mort, amb pau.

Carlo Paolazzi, gran coneixedor de les Fonts Franciscanes i autor de la recent

edició crítica dels Escrits de sant Francesc, estructura aquesta petita obra en dues parts: una primera on ens ajuda a penetrar en l'ànima de Francesc i ens descriu el context de redacció del Càntic; i una segona on, verset a verset, es comenta aquest himne, síntesi curulla de l'experiència espiritual del Poverel-lo.

UNA CRISTOLOGIA DE MARIU JUEVA

JORDI CERVERA

FACULTAT DE TEOLOGIA DE CATALUNYA,

COL. SANT PACIÀ 110, BARCELONA 2015.

Aquest nou llibre de fra Jordi Cervera és un estudi sobre la Carta als Hebreus, aquesta llarga homilia, de gran profunditat teològica, adreçada a una comunitat de "matriu jueva".

En una primera part s'analitza la complexitat i el caràcter de la comunitat receptora de l'escrit "als Hebreus" i la segona part és pròpiament una Cristologia de la Carta als Hebreus on es comenten els títols cristològics que hi apareixen i els capítols centrals on es mostra a Crist, amb el rerefons de la litúrgia del Yom Kippur, com al Gran Sacerdot de la Nova Aliança que amb la pròpia sang ha entrat al Santuari del Cel i ens ha perdonat els pecats (He 9-10).

**Francesc d'Assís
a Catalunya.
800 anys
XXIV Jornades
d'Estudis Franciscans**

**FRANCESC D'ASSÍS A CATALUNYA.
800 ANYS**

XXIV JORNADES D'ESTUDIS FRANCISCANS
FACULTAT DE TEOLOGIA DE CATALUNYA, QÜES-
TIONS TEOLÒGIQUES 20, BARCELONA 2015.

Aquest volum recull les ponències de les XXIV Jornades d'Estudis Franciscans que tingueren lloc el mes de juny de 2014 a la Facultat de Teologia i al Monestir de Pedralbes.

Precisament en aquest any 2014 se celebraven els vuit-cents anys del pas de Sant Francesc per la Península Ibèrica. Moltes tradicions, alguns testimonis en pedra i pocs textos en fan referència. Aquestes Jornades d'Estudis pretenien atansar-se al fet, discernint el que hi ha d'història i de llegenda en aquest esdeveniment.

El volum conté una introducció sobre els pelegrinatges a l'Edat Mitjana a càrrec de Josep Torné, un estudi històric a càrrec de fra Valentín Redondo i un recull de totes les tradicions del pas de sant Francesc per

Catalunya de fra Agustí Boadas.

Completen el volum un estudi sobre «El Llibre de l'experiència» d'Àngela de Foligno, de Pablo García i la presentació d'un text «Mètode pràctic d'oració mental», anònim caputxí del segle XVI, a càrrec de fra Eduard Rey.

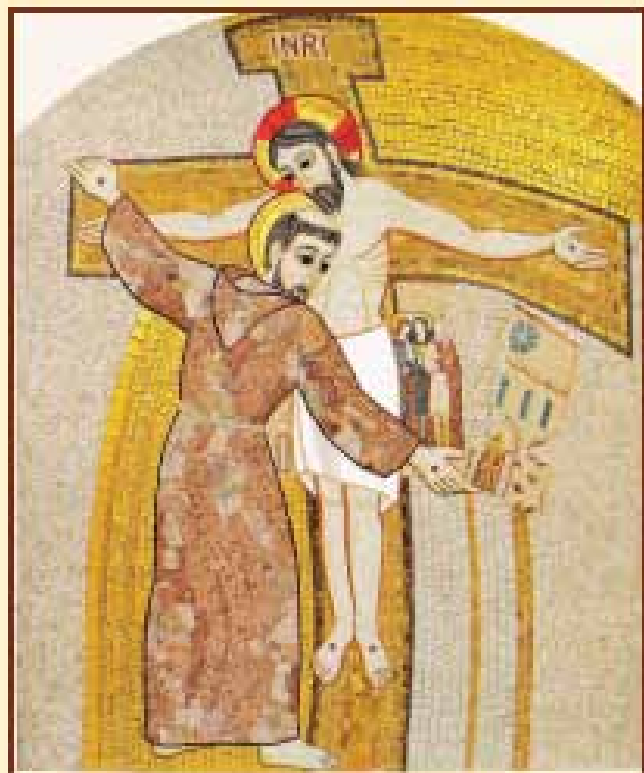

HE TINGUT UN SOMNI

MARC VILARASSAU
ED. CLARET, BARCELONA 2014.

Coincidint amb el primer aniversari de la mort d'en Marc Vilarassau, jesuïta, que treballà sobretot en l'àmbit de l'educació i la pastoral, s'ha publicat un còmic amb il·lustracions d'Ignasi Flores a partir d'una de les seves homilies: "He tingut un somni". En aquest somni, en Marc s'imagina que es mor i es troba esperant a les portes del Regne de Déu, veient com un munt de persones van passant davant seu. Algunes, aquelles que ell havia ajudat, el reconeixen. Un còmic profund i entranyable.

Introducció a l'Espiritualitat Franciscana

**Els dimecres
de 19h. a 21h.
des del 16 de
setembre
de 2015 al
13 de gener
de 2016**

***Professors:
Fra Jacint Duran i
Fra Josep Manuel Vallejo***

**Lloc: Facultat de Teologia de Catalunya
(C/ Diputació 231, Barcelona)
www.teologia-catalunya.cat**

**Màrtirs Caputxins
(1936-1939)**

**Beatificació de 26 màrtirs caputxins
de la guerra civil espanyola
(1936-1939)**

**Presidirà la celebració el Cardenal Prefecte
de la Congregació de les Causes dels Sants,
Mons. Àngelo Amato.**

**21 de novembre a les 11:30h.
a la Catedral de Barcelona**

**«...Bonum est diffusivum sui...»
(El bé és difusiu de si mateix)**

(St. Bonaventura)